

Vyhodnotenie plnenia
Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike na roky 2021
až 2027 a programu jej realizácie
za rok 2023

A. Úvod

Vláda Slovenskej republiky uznesením č. 790 zo 16. decembra 2020 schválila Stratégiu bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike na roky 2021 až 2027 a programu jej realizácie na roky 2021 – 2023.

Vláda Slovenskej republiky uložila príslušným ministrom, aby zabezpečili plnenie stratégie BOZP a požiadala predstaviteľov sociálnych partnerov a vybraných inštitúcií, aby sa podieľali na plnení stratégie BOZP.

Primárnym cieľom stratégie BOZP je prijímanie a presadzovanie účinných preventívnych opatrení na úrovni štátu, ako aj na úrovni zamestnávateľov s cieľom vytvárať dlhodobu udržateľné dôstojné pracovné podmienky na udržanie nízkeho počtu pracovných úrazov, najmä smrteľných pracovných úrazov a pracovných úrazov s celoživotnými následkami, s víziou nulovej pracovnej úrazovosti, ako aj minimalizovanie príčin chorôb z povolania, presadzovanie prevencie, posilňovanie významu kultúry bezpečnosti práce a šírenie osvetu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Zároveň je potrebné podporovať proces informatizácie a digitalizácie ústredných orgánov štátnej správy a inšpekcie práce a iných orgánov vykonávajúcich dozor v oblasti BOZP a ich vzájomné prepojenie, a to z dôvodu zabezpečenia efektívneho výkonu činností a taktiež zjednodušiť komunikáciu so zamestnávateľmi.

Podľa bodu B.4 uznesenia vlády SR minister práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky predkladá každoročne do 30. júna na rokovanie vlády Slovenskej republiky vyhodnotenie plnenia stratégie BOZP v predchádzajúcom kalendárnom roku, vrátane návrhu na jej prípadnú aktualizáciu, ktoré je vypracované z podkladov ministerstiev, ostatných ústredných orgánov štátnej správy, sociálnych partnerov a ďalších inštitúcií plniacich stratégiu BOZP.

Na plnení úloh vyplývajúcich zo stratégie BOZP sa v roku 2023 v rámci MPSVR SR podieľal NIP, inšpektoráty práce, útvary MPSVR SR a IVPR.

V súlade s bodom B.2 a B.3 uznesenia vlády SR plnenie stratégie BOZP v roku 2023 zabezpečovali a vyhodnotenie plnenia stratégie BOZP predložili nasledujúce inštitúcie: Ministerstvo financií Slovenskej republiky - v rámci rezortu plnenie zabezpečovalo Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky, Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky - v rámci rezortu plnenie zabezpečovali Hlavný banský úrad a obvodné banské úrady, Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky - v rámci rezortu plnenie zabezpečoval aj Zbor väzenskej a justičnej stráže, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky – v rámci rezortu plnenie zabezpečoval Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a regionálne úrady verejného zdravotníctva, Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky, Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky. Vyhodnotenie plnenia stratégie BOZP v roku 2023 predložili aj Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky, Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky, Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení SR, Asociácia priemyselných zväzov a dopravy, Slovenská obchodná

a priemyselná komora, Slovenská akadémia vied, Technická univerzita v Košiciach, Slovenská technická univerzita a občianske združenie Spoločná vízia.

B. Vývoj počtu pracovných úrazov a chorôb z povolania

Pracovná úrazovosť v Slovenskej republike má vo všeobecnosti pozitívny dlhodobý klesajúci trend. Z aktuálneho vývoja pracovnej úrazovosti vyplýva, že primárny cieľ stratégie BOZP, ktorým je podporiť znižovanie počtu pracovných úrazov, najmä závažných pracovných úrazov so smrteľnými následkami a pracovných úrazov s celoživotnými následkami, s víziou nulovej pracovnej úrazovosti, ako aj minimalizovanie príčin chorôb z povolania, zlepšovanie prevencie a posilňovanie významu kultúry bezpečnosti práce a šírenie osvetu v oblasti BOZP, sa priebežne naplňuje.

Údaje o vývoji pracovnej úrazovosti a chorôb z povolania v Slovenskej republike v rokoch 2014 – 2023:

Rok	Priem. počet nem. poist. zam.	Počet prípadov PN pre PÚ	Početnosť PÚ na 100 zam.	Počet dní PN na jeden PÚ	Počet smrteľ. PÚ	Početnosť smrteľ. PÚ na 100 000 zam.	Počet chorôb z povolania
2014	2 592 523	8 240	0,32	59,50	39	1,50	373*
2015	2 722 400	9 565	0,35	59,99	57	2,09	323*
2016	2 844 858	10 327	0,36	61,59	40	1,41	316*
2017	2 960 788	10 928	0,37	61,41	41	1,38	354*
2018	2 649 169	10 930	0,41	62,08	38	1,43	308*
2019	2 738 174	10 418	0,38	64,22	31	1,13	347*
2020	2 757 904	8 638	0,31	69,94	32	1,16	254*
2021	2 899 291	8 590	0,30	68,63	33	1,14	423*
2022	2 998 297	9 670	0,32	67,45	31	1,03	525*
2023	3 068 117	7622	0,31	67,16	19	0,62	450*

Zdroj údajov: ŠÚ SR: počet PÚ zo Sociálnej poisťovne, počet smrteľných PÚ z NIP a počet chorôb z povolania z MZ SR (*)

Z údajov ŠÚ SR a MZ SR o vývoji pracovnej úrazovosti a chorôb z povolania v Slovenskej republike vyplýva, že v roku 2023 bolo registrovaných celkovo 7 622 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 19 závažných pracovných úrazov s následkom smrti, čo je o 12 smrteľných pracovných úrazov menej, ako v roku 2022 (pokles o 38,7 %). Z hľadiska dlhodobého vývoja rok 2023 predstavuje rok s výrazne najnižším počtom zaznamenaných smrteľných pracovných úrazov za sledované obdobia. V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 53 závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví. Oproti roku 2022 došlo v roku 2023 k nárastu závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmom na zdraví o 9 prípadov (nárast o 20,5 %). Za rok 2023 bolo evidovaných 7 550 ostatných registrovaných pracovných úrazov, t. j. úrazov nad 3 dni práceneschopnosti bez smrteľných úrazov a úrazov s ťažkou ujmom na zdraví, čo predstavuje pokles o 150 prípadov (pokles o 1,9 %) oproti roku 2022.

Na základe uvedených skutočností možno hodnotiť, že v Slovenskej republike došlo čiastočne k zlepšeniu pracovnej úrazovosti v absolútnych i relatívnych ukazovateľoch, avšak stúpol počet chorôb z povolania. Naďalej je preto dôležité presadzovanie preventívnych aktivít a uplatňovanie systémových opatrení v oblasti BOZP, najmä u zamestnávateľov.

C. Plnenie stratégie BOZP v roku 2023

V roku 2023 boli jednotlivé úlohy stratégie BOZP plnené nasledovne:

Časť A

Zlepšenie informovanosti, propagácie a kultúry prevencie v oblasti BOZP

Úloha A.1.

Medializovať a organizovať aktivity v oblasti BOZP v Slovenskej republike a v záujme pozitívnej medializácie tejto problematiky zabezpečiť vystúpenia svojich zástupcov v prostriedkoch mediálnej komunikácie.

Termín: priebežne

Zodpovední a spolupracujúci (podľa potreby): MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MD SR, MV SR, MO SR, MS SR, MF SR, MŠVVaM SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy A.1.: úloha je plnená priebežne

Počas roka 2023 NIP prostredníctvom svojho hovorcu zabezpečil celkom 60 výstupov pre médiá. Informácie boli poskytované predovšetkým elektronickou formou (celkom 45 prípadov), telefonicky (2 prípady), v piatich prípadoch formou tlačovej správy a osemkrát osobne podaným stanoviskom pre televízie, resp. osobnou účasťou v televíznej resp. v rozhlasovej relácii alebo zaslaním videa alebo zvukovej nahrávky pre redakcie.

NIP zverejšňoval rôzne aktuálne príspevky, články a publikácie prostredníctvom svojho webového sídla a profilu inšpekcie práce na sociálnej sieti Facebook s cieľom prispieť k lepšej orientácii občanov v oblasti BOZP a v pracovnom práve, v oblasti pracovných podmienok na Slovensku aj v členských štátoch Európskej únie. Okrem toho NIP začal s prípravou krátkych video príspevkov na aktuálne témy z oblasti BOZP i pracovnoprávných vzťahov a ich zverejšňovaním na sociálnych sieťach. Jednak na sociálnej sieti Facebook, ale aj prostredníctvom vlastného YouTube kanálu, resp. prostredníctvom prepojenia týchto kanálov s webovým sídlom inšpekcie práce. V roku 2023 začal NIP využívať aj sociálnu sieť Instagram s cieľom osloviť mladšiu populáciu.

Za rok 2023 NIP publikoval na sieti Facebook 135 príspevkov s celkovým dosahom 114,1 tis. ľudí, pričom profil inšpekcie práce pravidelne sleduje viac ako 3 700 ľudí.

NIP naďalej pokračoval aj v zabezpečovaní publikovania príspevkov v odborných časopisoch Bezpečná práca a Bezpečnosť práce v praxi. Časopis Bezpečnosť práce v praxi už dlhodobo poskytuje zástupcom inšpekcie práce priestor na prezentáciu aktuálnych tém z oblasti BOZP a ochrany práce predovšetkým v rubrike Novinky národného kontaktného miesta EU-OSHA v SR, ktorú redakčne spravoval hovorca NIP.

Pri príležitosti Svetového dňa BOZP, ktorý si z iniciatívy Medzinárodnej organizácie práce pripomíname od roku 2003 vždy 28. apríla, orgány inšpekcie práce pripravili množstvo aktivít s dôrazom na prevenciu vzniku pracovných úrazov a šírenie osvetu v oblasti BOZP. Na všetkých inšpektorátoch práce v sídlach krajských miest sa zároveň v tento deň konali aj dni otvorených dverí.

Široká laická i odborná verejnosť mala možnosť navštíviť priestory inšpektorátov práce, kde bolo poskytované bezplatné poradenstvo nielen v oblasti BOZP, ale tiež v otázkach pracovnoprávných vzťahov. Rovnako sa konali semináre na rôzne odborné témy.

Cieľom Svetového dňa BOZP je zamerať pozornosť verejnosti na význam BOZP a predovšetkým na prevenciu, ktorá je základným predpokladom na znižovanie počtu pracovných úrazov a chorôb vznikajúcich v súvislosti s prácou. V tomto roku sa Svetový deň BOZP niesol v duchu myšlienky „Bezpečné a zdravé pracovné prostredie je základným princípom a právom pri práci“. Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci je podľa medzinárodných dohovorov ľudským právom, napriek tomu sa však každoročne milióny ľudí po celom svete stávajú obeťami pracovných úrazov a chorôb z povolania.

NIP participoval na kampani EU-OSHA na roky 2020 - 2023 „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, ktorá bola zameraná na prevenciu ochorení podporno-pohybovej sústavy. Realizácia prebiehala organizovaním aktivít v rámci Národnej siete BOZP na úrovni tripartity, odborníkov a zástupcov vysokých škôl. Bola propagovaná kampaň a súvisiace národné aktivity venované problematike BOZP prostredníctvom webovej stránky NIP (príp. Facebooku) a odborných článkov v časopisoch Bezpečná práca a Bezpečnosť práce v praxi. Prostredníctvom inšpektorátov práce a členov Národnej siete BOZP a siete Európskych podnikov sú propagované a distribuované materiály EU-OSHA poskytujúce prehľad o tejto kampani, ktoré sú dostupné aj v slovenskom jazyku a sú umiestnené na webovej stránke EU-OSHA a na webovej stránke NIP.

Zástupcovia Národného kontaktného miesta pre spoluprácu s EU-OSHA pokračovali v propagácii kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, ktorá prebiehala vo všetkých členských štátoch EÚ v rokoch 2020 až 2022. V roku 2023 NIP ako Národné kontaktné miesto EU-OSHA organizoval ešte niekoľko aktivít – seminárov pre odbornú verejnosť a zapojil sa s prezentáciou EU-OSHA aj do osláv Dňa Európy v máji 2023 v Košiciach organizovaných zastúpením Európskej komisie v SR.

Rok 2023 bol zároveň rokom, kedy sa pripravovala a rozbiehala nová kampaň Európskej agentúry pre BOZP s názvom „Zdravé pracoviská – Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe“ na roky 2023-2025. Pod záštitou uvedenej kampane zorganizovalo Národné kontaktné miesto EU-OSHA, odborný seminár pri príležitosti oficiálneho začiatku novej kampane. Seminár sa uskutočnil v Bratislave za účasti takmer 200 hostí (viac ako 70 na mieste a viac ako 120 online).

V novembri 2023 sa uskutočnila aj medzinárodná konferencia „Aktuálne otázky bezpečnosti práce“, ktorá je najväčším a najprestížnejším podujatím v oblasti BOZP na Slovensku s viac ako 35-ročnou tradíciou a zároveň národným podujatím v rámci kampane EU-OSHA. Zástupcovia Národného kontaktného miesta taktiež pripravovali príspevky o uskutočnených podujatiach do časopisu Bezpečná práca. Príspevky boli zverejnené aj na sociálnych sieťach.

V roku 2023 sa stretnutie členov Národnej siete BOZP uskutočnilo iba raz. Prvé stretnutie sa neuskutočnilo z dôvodu zmeny na pozícii koordinátora Národného kontaktného miesta pre spoluprácu s EU-OSHA. Stretnutie členov Národnej siete BOZP sa tak konalo iba v novembrovom termíne dňa 13. 11. 2023 v rámci národného podujatia na podporu kampane EU-OSHA, ktorým bola konferencia „Aktuálne otázky bezpečnosti práce“ vo Vysokých Tatrách.

Konzultácie s členmi Národnej siete BOZP prebiehali počas celého roka prostredníctvom telefonickú a elektronickej komunikácie. Členovia Národnej siete BOZP boli informovaní o plánovaných podujatiach organizovaných pod záštitou EU-OSHA a súčasne im bol ponúknutý priestor na ich aktívne zapojenie. Konzultácie prebiehali taktiež ohľadom výberu prekladov dokumentov, odborných štúdií a ďalších materiálov EU-OSHA do slovenského jazyka. Osobitná spolupráca prebiehala so zástupcami ÚVZ SR, ale tiež so zástupcami Štátneho inštitútu odborného vzdelávania v rámci nového projektu OSHVET na zvýšenie

povedomia o otázkach BOZP medzi študentmi stredných odborných škôl. Taktiež objednávka aktivít z balíka nástrojov na podporu činnosti národných kontaktných miest pre rok 2024 (FAST) bola v novembri 2023 konzultovaná s členmi Národnej siete BOZP.

NIP v spolupráci s členmi Národnej siete BOZP v roku 2023 priebežne zabezpečoval distribúciu propagačných materiálov zameraných na problematiku BOZP v súlade s úlohami obsiahnutými v stratégii BOZP. NIP distribuoval letáky, brožúry a ďalšie publikácie predovšetkým na podujatiach, ktoré organizoval. Distribúciu materiálov zabezpečovali v rámci osvetovej a propagačnej činnosti sústavy inšpekcie práce aj inšpektoráty práce. NIP zabezpečil distribúciu publikácií aj prostredníctvom partnerov v rámci Národnej siete BOZP a vzdelávacích inštitúcií.

Tak ako každý rok, aj v roku 2023 si sústava inšpekcie práce v SR v dňoch 23. až 27. októbra 2023 pripomenula Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, nakoľko sa jedná o najväčšie podujatie v oblasti BOZP na svete.

V rámci Európskeho týždňa BOZP NIP oficiálne odštartoval novú kampaň „Zdravé pracoviská na roky 2023 – 2025“ s názvom „Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe“. Podujatie sa uskutočnilo v Bratislave dňa 25. októbra 2023. Na podujatí sa hovorilo o príležitostiach, ale aj rizikách, ktoré so sebou digitalizácia pracovísk prináša. Reč bola o psychických traumách, ktorým sú vystavení moderátori online obsahu, používaní exoskeletov uľahčujúcich zamestnancom¹ ťažkú manuálnu prácu, monitorovaní zamestnancov prostredníctvom systémov umelej inteligencie, školení pracovníkov v oblasti bezpečnosti s využitím virtuálnej reality, ale aj o kybernetickej bezpečnosti strojov. Kampane „Zdravé pracoviská“ sú jednou z nosných aktivít Európskej agentúry pre BOZP, s ktorou NIP úzko spolupracuje ako Národné kontaktné miesto v SR.

Do aktivít v rámci Európskeho týždňa BOZP sa zapojili aj jednotlivé inšpektoráty práce. Zamestnanci inšpektorátu práce Nitra s maskotom Napom navštívili deti v nitrianskych materských školách a rôzne aktivity organizovali aj ďalšie inšpektoráty práce. Na všetkých inšpektorátoch sa uskutočnili dni otvorených dverí, semináre pre odbornú i laickú verejnosť a inšpektori a inšpektorky práce sa v rámci tohto týždňa intenzívnejšie venovali aj poskytovaniu bezplatného poradenstva v oblasti bezpečnosti práce a pracovnoprávných vzťahov. Zoznam všetkých plánovaných aktivít bol zverejnený aj na webovej stránke NIP.

Vedecko-výskumná pracovníčka IVPR, RNDr. Miroslava Kordošová, PhD., prostredníctvom príspevkov v médiách informovala verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti BOZP. V roku 2023 publikovala v odborných časopisoch Bezpečná práca a Bezpečnosť práce v praxi sériu odborných článkov z výstupov výskumných úloh a odbornonaučných príspevkov s rôznou problematikou BOZP (napr. Psychosociálne riziká a BOZP-seriál o psychosociálnych rizikách a záťaži na pracovisku²).

Úrady verejného zdravotníctva zverejnili informácie týkajúce sa ochrany zdravia pri práci určené širokej verejnosti, najmä na svojich webových stránkach, alebo v regionálnom médiách (rádiá, televízie). ÚVZ SR a niektoré RÚVZ využívali na prezentovanie svojich aktivít aj Facebook.

¹ Pri vyhodnotení Stratégie BOZP používame prevažne generické maskulínium, ktoré má funkciu rodovo neutralizovať. Môžu sa ním pomenúvať osoby súhrnne, všeobecne, bez rozdielu pohlavia, má teda zástupnú funkciu substituovať ženské a mužské pohlavie. Máme však namysli rovnako zamestnankyne ako zamestnancov, inšpektorky a inšpektorov, zástupkyne a zástupcov a pod.

² <https://ivpr.gov.sk/bulletin-ivpr-4-2023-psychosocialne-rizika-su-tiez-pracovne-rizika-navrh-strategii-a-programov-na-eliminaciu-psychosocialnych-rizik-na-pracovisku>

MO SR pravidelne aktualizovalo svoju intranetovú stránku, ktorá okrem iného ponúka prehľad informácií z oblasti BOZP pre bezpečnostných technikov, zástupcov zamestnancov pre BOZP a ostatných príslušníkov rezortu. Informácie k problematike BOZP zverejnili aj v eBulletin MO SR.

Dňa 28. 03. 2023 sa v Brne uskutočnila Konferencia pod názvom Bezpečne spolu. Hlavným cieľom konferencie bolo priblížiť účastníkom konferencie moderné trendy v oblasti výkonu koordinácie bezpečnosti na staveniskách. Odborný program bol doplnený o ukážky a informácie spoločností, ktoré ponúkajú certifikované OOPP pre práce vo výškach. Zástupcovia občianskeho združenia Spoločná vízia vystúpili s informáciami o aktivitách slovenského združenia, ako aj o príprave konferencie INCOBOZ.

V rámci masovej komunikácie bola využitá webová stránka ZVJS. Počas roku 2023 bola vo veľkej miere využívaná na uverejňovanie článkov, ktoré sa týkajú problematiky BOZP. Nižšie sú vybrané niektoré z najdôležitejších medializovaných aktivít v oblasti BOZP v roku 2023:

- dňa 07. 03. 2023 bol zverejnený článok: „Odsúdení v Šaci si zvyšovali vyhliadky na lepšiu budúcnosť“. Článok informoval verejnosť, že v dňoch 23. januára až 28. februára 2023 absolvovali desiaty záujemcovia intenzívny kurz zvárania v ochrannej atmosfére CO₂. Záujemcovia boli z radov odsúdených Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Košice-Šaca a študovali v trojročnom učebnom odbore Mechanik opravár - stroje a zariadenia na Strednej odbornej škole priemyselných technológií Košice-Šaca. Z desiatich študentov sa podarilo úspešne ukončiť zváračský kurz až ôsmim študentom, ktorí následne získali zváračský preukaz platný v krajinách Európskej únie. Cieľom kurzu bolo, aby si účastníci osvojili technológie zvárania a zásady BOZP, zvýšili si kvalifikáciu a mali lepšie vyhliadky na trhu práce po prepustení z výkonu trestu na slobodu.
- Dňa 12. 04. 2023 bol zverejnený článok: „Prednáška s ukážkami na tému prvej pomoci“. Článok informoval verejnosť ohľadom osvetovej činnosti v oblasti prvej pomoci a záchrany života, ktorá sa uskutočnila v Ústave na výkon trestu odňatia slobody a Ústave na výkon väzby Ilava. Počas prednášky mohli odsúdení, za dozoru a vedenia kvalifikovanej osoby, nadobudnúť určitú mieru vedomosti o poskytovaní prvej pomoci, o spôsobe poskytnutia prvej pomoci pri bezvedomí, dusení a o postupe pri používaní defibrilátora. Počas prednášky boli predvedené aj ukážky s figurínou, na ktorej si mohli odsúdení nacvičiť a zdokonaľiť jednotlivé postupy pri záchrane života.
- Dňa 09. 06. 2023 bol zverejnený článok: „Záverečné skúšky zváračského kurzu odsúdených v Sabinove“. Článok informoval verejnosť, že v dňoch 06. a 07. júna 2023, absolvovali odsúdení z oddelenia výkonu trestu s miestom výkonu služby v Sabinove, skúšky, ktoré pozostávali z teoretickej a praktickej prípravy. Odborná príprava zváračov okrem odborných vedomostí zahŕňala aj základy BOZP. Úspešní odsúdení následne získali zváračský preukaz, ktorý je platný v krajinách Európskej únie.
- Dňa 30. 10. 2023 bol zverejnený článok: „V žilinskej väznici horelo“. Článok informoval verejnosť, že dňa 25. 10. 2023 sa v priestoroch Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Žilina uskutočnil cvičný požiarny poplach v súčinnosti s Okresným riaditeľstvom HaZZ Žilina, ktorý bol zameraný na riešenie mimoriadnej udalosti - požiaru vo väzenskom objekte. Cieľom cvičenia príslušníkov HaZZ bolo najmä preverenie času dojazdu hasičskej a záchrannej techniky, ako aj preverenie postupov a taktiky hasenia pri likvidácii požiaru v netradičnom objekte väznice, vyhľadávanie a evakuácia osôb a následne poskytnutie predlekárskej prvej pomoci.

- Dňa 03. 11. 2023 bol zverejnený článok: „Znižovanie zdravotných rizík spôsobených fajčením“. Článok informoval verejnosť, že dňa 26. 10. 2023 sa v priestoroch Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Banská Bystrica uskutočnila prednáška na tému Znižovanie zdravotných rizík spôsobených fajčením. Prednáška bola realizovaná v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici. V rámci preventívneho podujatia zamestnanci Odboru podpory zdravia a výchovy ku zdraviu ponúkli odsúdeným možnosť zmerať si úsilného výdychu prístrojom SPIROMETER BEDFONT Lunglife a stanoviť obsah oxidu uhoľnatého (CO) prístrojom SMOKERLYZER pico+. Na záver prednášky si prítomní odsúdení mohli zistiť stupeň závislosti na nikotíne pomocou Fagerstromovho dotazníka.
- Dňa 14. 11. 2023 bol zverejnený článok: „Výcvik poriadkovej jednotky a zásahovej skupiny v Prešove“. Článok informoval verejnosť, že dňa 27. 10. 2023 bol zorganizovaný výcvik poriadkovej jednotky pod vedením školiteľa poriadkovej jednotky. Výcvik bol prioritne zameraný na operačnú skupinu poriadkovej jednotky, ktorá sa vytvára za účelom zamedzenia protiprávneho konania a obnovenia zákonného stavu. Predmetný výcvik pozostával aj z nácviku obranného štítu, obranných techník, zaujímajúcich štítovej hradby a vykonania služobného zákroku. Výcvik zásahovej jednotky bol zameraný na prácu so systémom online kamier s prenosom na krízový štáb.
- Dňa 29. 11. 2023 bol zverejnený článok: „Výcvik krízovej intervencie“. Článok informoval verejnosť, že v dňoch od 9. do 13. októbra 2023 a od 20. do 24. novembra 2023 prebiehal dvojtýždňový výcvik v poskytovaní krízovej intervencie. Odborného výcviku sa zúčastnilo 14 príslušníkov ZVJS zaradených na rôznych funkciách. Počas výcviku mohli zúčastnení príslušníci ZVJS zažiť autentické spätné väzby na krízovú intervenciu zo strany figurantov a najmä vnímať poskytovanú pomoc zo strany osoby, ktorá bola zasiahnutá traumatizovanou udalosťou.

Úloha A.2.

Aktívne sa zúčastňovať zahraničných podujatí, expertných skupín, technických komisií, výborov, projektov a pod. organizovaných európskymi a medzinárodnými inštitúciami v oblasti BOZP.

Termín: priebežne

Zodpovední a spolupracujúci (podľa potreby): MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MD SR, MV SR, MO SR, MS SR, MF SR, MŠVVaM SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy A.2.: úloha je plnená priebežne

Na pôde MPSVR SR sa v júni 2023 konalo bilaterálne stretnutie so zástupcami Gruzínska, kde došlo k vzájomnej výmene skúseností v oblasti BOZP a bolo im odprezentované Strategické plánovanie a spôsoby ako efektívne a inovatívny spôsobom implementovať právny rámec BOZP.

Orgány inšpekcie práce spolupracovali s vecne príslušnými orgánmi členských štátov EÚ:

- spolupráca s inšpekciami práce Českej republiky: pracovné stretnutie v Prahe so zástupcami Výskumného ústavu bezpečnosti práce Českej republiky (27. – 28. apríla 2023) v rámci projektov, v ktorých je zapojený „Výskumný ústav bezpečnosti práce, v. v. i.“ na zabezpečenie realizácie vzdelávania v oblasti BOZP a využívanie virtuálnej reality v oblasti vzdelávania,
- spolupráca s ELA:

- inšpektori práce sa v priebehu roka zúčastnili na spoločných cezhraničných kontrolných akciách pod záštitou ELA v Maďarsku, Českej republike a Rakúsku, zameraných na kontrolu nelegálneho zamestnávania a vysielanie zamestnancov;
- koordinované cestné kontroly s kontrolnými orgánmi iných členských štátov na území Slovenskej republiky sa uskutočnili v trnavskom, bansko-bystrickom, žilinskom, prešovskom a bratislavskom kraji. Zúčastnili sa ich aj inšpektori práce zo Slovenska, experti na dopravnú legislatívu z príslušných ministerstiev Albánska, Bosny a Hercegoviny, Čiernej Hory, Severného Macedónska, Srbska a Gruzínska, zástupkyňa Dopravného spoločenstva, dopravní policajti z Českej republiky, zástupcovia „Głównego Inspektoratu Transportu Drogowego“ z Poľska, zamestnanci Maďarského dopravného úradu Ministerstva inovácií a technológií, zástupcovia oddelení špeciálnych kontrol krajských dopravných inšpektorátov, zástupcovia MD SR, Slovenská lesnícko-drevárska inšpekcia, Slovenská správa ciest ako aj Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky.

Orgány inšpekcie práce spolupracovali s inými orgánmi dohľadu nad trhom v Slovenskej republike pri vybavovaní podaní na potencionálne nebezpečné výrobky. Za tým účelom sa zúčastnili aj na koordinačných poradách a podujatiach organizovaných ÚNMS SR, ako napríklad školenie pre orgány dohľadu nad trhom, ktoré sa uskutočnili v priestoroch ÚNMS SR v Bratislave.

V súvislosti s výkonom dohľadu nad trhom orgánov inšpekcie práce boli využívané aj prístupy do databázy nebezpečných výrobkov - ICSMS a prístupy k varovaniam o rizikových výrobkoch v systéme RAPEX. Hlásenia zo systémov RAPEX a ICSMS boli spracované pre potreby inšpektorátov práce za účelom výkonu dohľadu nad trhom.

Spoluprácu s kompetentnými orgánmi členských štátov EÚ zabezpečoval NIP aj prostredníctvom informačného systému o vnútornom trhu – IMI. NIP vybavil spolu 287 žiadostí, z toho bolo 278 žiadostí doručených prostredníctvom IMI na NIP z iných členských štátov Európskej únie a 9 žiadostí, ktoré NIP zaslal vecne príslušným orgánom v EÚ. Najviac žiadostí zaslalo Rakúsko (67,98 %), NIP zaslal najviac žiadostí Česku (33,33%) a Poľsku (33,33 %).

NIP ako Národné kontaktné miesto EU-OSHA pokračoval v propagácii kampane „Zdravé pracoviská znižujú záťaž“, ktorá prebiehala vo všetkých členských štátoch EÚ v rokoch 2020 až 2022 a bola zameraná na prevenciu ochorení podporno-pohybovej sústavy. Rok 2023 bol medziobdobím po skončení jednej kampane a začiatku novej, ktorá sa oficiálne začala v októbri roka 2023. Aktuálna kampaň „Zdravé pracoviská“ na roky 2023 – 2025 nesie názov „Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe“.

Pod záštitou kampane zorganizovalo Národné kontaktné miesto EU-OSHA odborný seminár pri príležitosti oficiálneho začiatku kampane v Bratislave. Seminár sa uskutočnil v rámci Európskeho týždňa BOZP za účasti takmer 200 odborníkov z oblasti BOZP zo Slovenska aj z Českej republiky.

Národné kontaktné miesto EU-OSHA organizovalo v roku 2023 dva odborné semináre venované projektu OiRA, v Košiciach a Žiline, pre desiatky odborníkov z celého Slovenska, predovšetkým bezpečnostným technikom, zástupcom štátnych orgánov a vzdelávacích inštitúcií.

V novembri 2023 sa vo Vysokých Tatrách uskutočnila medzinárodná konferencia „Aktuálne otázky bezpečnosti práce“, ktorá je najväčším a najprestížnejším podujatím v oblasti BOZP na Slovensku s 35-ročnou tradíciou a zároveň národným podujatím v rámci kampane EU-OSHA.

V roku 2023 bolo zorganizované stretnutie Národnej siete EU-OSHA, na ktorom boli prezentované aktuálne činnosti EU-OSHA a na to nadväzujúce plánované aktivity Národného kontaktného miesta EU-OSHA.

NIP zabezpečoval činnosť národného kontaktného miesta aj plnením svojich ďalších úloh, predovšetkým zabezpečením účasti, prípadne nomináciou národných expertov na podujatiach organizovaných agentúrou EU-OSHA a korekciou prekladov materiálov EU-OSHA. Národné kontaktné miesto EU-OSHA taktiež zohrávalo aktívnu úlohu pri príprave a tvorbe online interaktívnych nástrojov na posudzovanie rizík OiRA - jedného z projektov - EU-OSHA, ktorý bol oficiálne spustený v Slovenskej republike v októbri 2023.

Zástupcovia MPSVR SR sa aktívne zúčastňovali na zasadnutiach zahraničných pracovných skupín zameraných na riešenie problematiky BOZP, ako napr. pracovná skupina GrowLifts, ktorá je zameraná na vyhradené technické zariadenia zdvíhacie. V rámci stretnutí pracovnej skupiny v roku 2023 boli konzultované ovládacie prvky výťahov so zameraním na novo vznikajúce riziká spojené s kybernetickou bezpečnosťou.

Zástupcovia MPSVR SR sa zúčastnili 111. zasadania Medzinárodnej organizácie práce v Ženeve, ktorej závery boli zamerané na podporu kvalitného odborného vzdelávania a zvýšenie atraktívnosti odborného vzdelávania, prijatie rezolúcií o spravodlivej transformácii smerom k udržateľným ekonomikám a zdôraznenie významu ochrany práce a posilnenie sociálnej ochrany.

MPSVR SR a NIP zastupujú SR v Poradnom výbore Európskej komisie pre BOZP ako stály člen a alternant. S Poradným výborom pre BOZP aktívne spolupracujú na príprave odborných stanovísk pre Európsku komisiu.

ÚVZ SR úzko spolupracuje s NRC pre hodnotenie osobnej expozície a zdravotného rizika RÚVZ v Banskej Bystrici, najmä pri poskytovaní stanovísk pre inštitúcie Európskej komisie a stále zastúpenie SR v Bruseli, kde sa poskytujú priebežne odborné stanoviská a analýzy k návrhom zmien a noviel smerníc EÚ týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci.

Podstatná časť spolupráce so stálym zastúpením SR v Bruseli v roku 2023 zahŕňala vypracovanie stanovísk pre posudzovanie vplyvov (impact assessment), odporúčaní a pripomienok k revízii nasledovných smerníc EÚ:

- smernica 2004/37/ES Európskeho parlamentu a Rady z 29. apríla 2004 o ochrane pracovníkov pred rizikami z vystavenia účinkom karcinogénov alebo mutagénov pri práci,
- smernica Rady 98/24/ES zo 7. apríla 1998 o ochrane zdravia a bezpečnosti pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s chemickými faktormi pri práci - zníženie limitnej hodnoty pre olovo a zavedenie novej hodnoty pre diizokyanáty.

Zástupca NRC je členom výboru pre hodnotenie rizík (RAC) Európskej chemickej agentúry (ECHA). Výbor pre hodnotenie rizík pripravuje stanoviská Európskej chemickej agentúry v súvislosti s rizikami, ktoré predstavujú chemické látky pre zdravie ľudí a životné prostredie s ohľadom na procesy podľa nariadení REACH a CLP.

Odborní pracovníci ÚVZ SR a vybraných RÚVZ spolupracovali počas roka 2023 s viacerými medzinárodnými organizáciami a inštitúciami Európskej komisie (napr. SLIC, EU-OSHA, WHO, OECD). Pre SLIC (Výbor vrchných predstaviteľov inšpekcie práce) v rámci siete KSS („Knowledge Sharing Site“ - sieť SLIC pre rýchlu výmenu informácií) priebežne pripravujú odpovede na otázky členských štátov EÚ súvisiace s ochranou zdravia pri práci a s faktormi práce a pracovného prostredia.

V dňoch 21. - 22. 02. 2023 sa príslušníci ZVJS, za účelom predchádzania radikalizácie, zúčastnili seminára, ktorý bol realizovaný v rámci projektu HOPE „Holistická iniciatíva prevencie radikalizácie“. Cieľom seminára bolo vyvinúť sieť kontinuálneho výcviku a výmeny vedomostí na Balkáne, v juhoeurópskych a východoeurópskych krajinách. Realizácia seminára vychádzala zo zložitosti pochopenia potrieb a medzier v predchádzaní radikalizácie a násilného extrémizmu v regióne a v boji proti nim podporiť spoluprácu medzi zainteresovanými stranami spoločne s výmenou osvedčených postupov. ZVJS je členom siete HOPE od júla 2021.

ZVJS sa prostredníctvom samostatných bezpečnostných technikov zúčastnil na odbornom a vzdelávacom seminári o aktuálnych témach z oblasti BOZP a nástrojov na posudzovanie rizík, ktorý bol organizovaný EU-OSAHA v spolupráci s NIP.

V prvom polroku 2023 sa za MF SR jeden inšpektor dozoru nad BOZP zúčastnil na XXXVI. Celoslovenskom seminári pre odborníkov v oblasti bezpečnosti práce, ergonómie, ochrany zdravia a ochrany pred požiarom, ktorého cieľom bolo poznať povinnosti zamestnávateľa a riadiaceho personálu v zmysle legislatívy v oblasti BOZP a OPP. Ďalej sa zúčastnil konferencie Bezpečnosť technických zariadení 2023, ktorú organizovala Technická inšpekcia. Cieľom tejto konferencie bolo oboznámiť útvary hlavných mechanikov, špecialistov v oblasti BOZP, inšpektorov práce, projektantov a revíznych technikov s najnovšími trendmi bezpečnosti strojov a zariadení.

Dňa 25. – 26. mája 2023 sa uskutočnil 9. ročník medzinárodnej konferencie INCOBOZ, ktorú organizovalo občianske združenie Spoločná vízia v spolupráci so spoločnosťou BOZPO, s.r.o. v Bojniciach. Cieľom konferencie INCOBOZ bolo prezentovať nové trendy, postupy prevencie a skúsenosti v BOZP a v podpore ochrany zdravia. Celkom 120 účastníkov konferencie malo možnosť v priestoroch areálu vidieť ukážky hasenia a ukážky evakuácie zo zadymeného priestoru od zástupcov partnerských spoločností.

Úloha A.3.

Nadalej poskytovať poradenstvo, organizovať odborné semináre, konferencie, vydávať odborné príručky, informačné a propagačné materiály pre zamestnávateľov vrátane malých a stredných podnikov, fyzických osôb podnikateľov, zástupcov zamestnancov pre BOZP, členov odborov a zamestnancov.

Termín: priebežne

Zodpovední a spolupracujúci (podľa potreby): MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MD SR, MV SR, MO SR, MS SR, MF SR, MŠVVaM SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy A.3.: úloha je plnená priebežne

V roku 2023 bolo poskytnutých 6 837 poradenstiev na základe žiadostí, čo v porovnaní s predchádzajúcim rokom (6 519) predstavuje medziročný nárast poskytnutého poradenstva o 4,88 %. Najviac žiadostí o poradenstvo bolo doručených prostredníctvom aplikácie na webovej stránke NIP, a to celkom 4 123 žiadostí. Z hľadiska tematických oblastí, v ktorých orgány inšpekcie práce poskytli poradenstvo v roku 2023, bol prejavovaný záujem o problematiku BOZP v počte 1 013 poskytnutých poradenstiev (o 31,90 % viac ako v roku 2022, kedy bolo poskytnutých 768 poradenstiev). Inšpektoráty práce poskytli 11 poradenstiev k problematike trhového dohľadu. Tradične najväčší záujem o poradenstvo je v problematike pracovnoprávných vzťahov, čo potvrdil aj vývoj v roku 2023. Inšpektoráty práce v tomto kalendárnom roku poskytli 5 667 poradenstiev, čo je v porovnaní s rokom 2022 (5 579) zvýšenie o 1,58 %. Poradenstvo v oblasti nelegálneho zamestnávania bolo poskytnuté v 57 prípadoch, čo oproti roku 2022 (55) predstavuje nárast o 3,64 %. Znížený záujem o

poskytnutie poradenstva bol zaznamenaný v problematike sociálnej legislatívy v doprave, a to o 19,82 % zo 111 vybavených žiadostí v roku 2022 na 89 poskytnutých poradenstiev v roku 2023.

V dňoch 13. až 15. novembra 2023 sa na Štrbskom Plese konal XXXVI. ročník medzinárodnej konferencie „Aktuálne otázky bezpečnosti práce“, ktorá bola zároveň národným podujatím v rámci kampane EU-OSHA - „Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe“. Na tejto konferencii vystúpili s prednáškou aj zástupcovia za NIP.

RNDr. Miroslava Kordošová, PhD. (IVPR) publikovala v periodiku Bulletin IVPR odborné príspevky:

- Bulletin IVPR 4/2023 (Psychosociálne riziká sú tiež pracovné riziká. Návrh stratégií a programov na elimináciu psychosociálnych rizík na pracovisku),
- Bulletin IVPR 10/2023 (Flexibilné formy práce sú stále v trende),
- Informácia o Svetovom dni BOZP: 28. apríl – Svetový deň BOZP,
- Informácia o novom animovanom filme NAPO: NAPO: Príliš horúco na prácu (film o znížení rizík pri teple na pracovisku),
- Informácia o Svetovom dni duševného zdravia: Svetový deň duševného zdravia 2023 (10. október)
- Informačný leták: Rady zamestnancom ako zvládnuť prácu v horúčave.

PPL ÚVZ SR a RÚVZ priebežne poskytovali odborné poradenstvo, konzultácie a informácie pre zamestnancov, fyzické osoby - podnikateľov, zamestnávateľov, pracovné zdravotné služby, verejnosť aj médiá. Poradenstvo a konzultácie sa týkali predovšetkým ustanovení právnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich implementácie do praxe, zabezpečenia zdravotného dohľadu, vypracovania kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík, vypracovania posudkov o riziku, pracovných podmienok a spôsobu práce, ochorení podmienených prácou, chránených pracovísk, rizikových prác, práce pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu, lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, zabezpečenia vhodných mikroklimatických podmienok a pitného režimu na pracovisku, hodnotenia fyzickej záťaže, ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii toxickým látkam a zmesiam a poskytnutia informácií o kritériách pre získanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými látkami a zmesami.

V rámci Európskeho týždňa BOZP boli vykonávané viaceré prednášky súvisiace s problematikou BOZP. Prednášky boli zabezpečené v rámci kultúrno-osvetovej činnosti naprieč jednotlivými ústavmi. Nižšie sú vybrane niektoré z najdôležitejších aktivít v oblasti BOZP v roku 2023:

- dňa 12. 10. 2023, v rámci Európskeho týždňa BOZP, vykonal samostatný bezpečnostný technik Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Prešov prednášku týkajúcu sa BOZP. Prednáška bola určená pre obvinených a odsúdených, a to v rámci kultúrno-osvetovej činnosti. Na prednáške sa zúčastnilo 25 odsúdených, pričom sa riešili aj individuálne otázky týkajúce sa BOZP na jednotlivých pracoviskách.
- V Ústave na výkon trestu odňatia slobody Ružomberok bola vykonaná osвета v oblasti BOZP v spojení s kultúrno-osvetovou činnosťou, ktorá bola organizovaná pre odsúdených. V rámci uskutočňovania osvety bola odsúdeným prezentovaná téma s názvom: „Zdravé pracoviská kontrolujú nebezpečné látky“. Na tejto osvetovej činnosti sa zúčastnilo 32 odsúdených.
- Dňa 28. 04. 2023 v rámci Svetového dňa BOZP, vykonal samostatný bezpečnostný technik Ústavu na výkon väzby a Ústavu na výkon trestu odňatia slobody Žilina

prednášku, ktorá bola zameraná na ochranu zdravia pri práci (rozbor pracovnej úrazovosti, opatrenia k zníženiu pracovných úrazov).

- V dňoch 13. a 14. 09. 2023 sa ZVJS prostredníctvom samostatných bezpečnostných technikov zúčastnil porady samostatných bezpečnostných technikov v Liečebno-rehabilitačnom stredisku ZVJS Omšenie. Predmetom porady bola problematika BOZP a ochrany pred požiarom v podmienkach ZVJS.

Počas roka 2023 sa v jednotlivých ústavoch vykonávali požiarne cvičenia. V osobitých prípadoch boli vykonávané v spolupráci s miestne príslušnými hasičskými jednotkami HaZZ.

Počas roka 2023 ZVJS prostredníctvom samostatných bezpečnostných technikov vykonával poradenskú činnosť pre príslušníkov a zamestnancov ZVJS, poradenskú činnosť pre odsúdených, vykonával šetrenia pracovných úrazov, oboznamoval príslušníkov ZVJS, zamestnancov ZVJS, obvinených a odsúdených s právnymi a s inými predpismi z oblasti BOZP, vykonával tvorbu interných dokumentov z oblasti BOZP alebo ich aktualizáciu, kontroloval pracoviská a priestory ústavov z hľadiska BOZP, realizoval odborné prípravy protipožiarnych hliadok a kontroloval používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov.

Zamestnanci RÚVZ priebežne počas celého roka poskytovali poradenstvo aj v rámci poradní zdravia.

MZ SR v období roka 2023 plnilo úlohy so zameraním na pracovné stretnutia odborníkov v oblasti BOZP, s odbornými zamestnancami pracovnej zdravotnej služby, hygieny, stavebným úradom, ako aj inšpekciou práce a požiarneho dozoru v záujme lepšieho uplatňovania právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP v praxi.

V dňoch 24. - 25. 10. 2023 sa ZVJS prostredníctvom samostatných bezpečnostných technikov zúčastnil porady samostatných bezpečnostných technikov v Liečebno-rehabilitačnom stredisku ZVJS Kováčová. Predmetom porady bola problematika BOZP a OPP v podmienkach ZVJS.

ZVJS napriek epidemiologickej situácii vykonával prostredníctvom samostatných bezpečnostných technikov poradenskú činnosť pre príslušníkov a zamestnancov ZVJS, poradenskú činnosť pre odsúdených, vykonával šetrenia pracovných úrazov, oboznamoval príslušníkov ZVJS, zamestnancov ZVJS, obvinených a odsúdených s právnymi a s internými predpismi z oblasti BOZP, vykonával tvorbu interných dokumentov z oblasti BOZP a vykonával ich aktualizáciu, kontroloval pracoviská a priestory ústavov z hľadiska BOZP a OPP, realizoval odborné prípravy protiplynových družstiev a protipožiarnych hliadok a kontroloval používanie OOPP.

Výchovu a vzdelávanie v oblasti BOZP vykonávalo v zmysle organizačného poriadku MO SR - Odbor riadenia špecializovanej štátnej správy. Ten zároveň metodicky a organizačne riadil rezortnú bezpečnostnotechnickú službu, ktorá mala v roku 2023 celkom 77 bezpečnostných technikov. OdrŠŠS MO SR v roku 2023 zorganizovala jarný a jesenný Celorezortný aktualizčný seminár v termíne 17. 04. – 19. 04. 2023 a 10. 05 – 12. 05. 2023 určený predovšetkým pre bezpečnostných technikov a odborných zamestnancov v oblasti BOZP, pričom hlavnou témou bola príprava na skúšky bezpečnostného technika na NIP a aktuálna legislatíva v oblasti BOZP. Ďalej OdrŠŠS zabezpečilo dňa 27. 06. 2023 Odborné vzdelávanie vedúcich zamestnancov v oblasti BOZP a ich trestnoprávna zodpovednosť. Viacerí bezpečnostní technici sa zúčastnili Celoslovenského aktualizčného seminára pre odborníkov z oblasti BOZP, ergonómie, ochrany zdravia a ochrany pred požiarom, ktorý organizoval Inštitút bezpečnosti práce v dňoch 08. 11. - 10. 11. 2023 v Podbanskom. Bolo

zabezpečené školenie pre práce vo výškach a nad voľnou hĺbkou špeciálnou lanovou technikou (horolezeckou technikou) pre takmer 40 osôb.

V rámci činnosti koordinačnej skupiny pre činnosti súvisiace s BOZP v rezorte MO SR otvorili diskusiu k aktualizácii interných smerníc a nariadení ministra obrany v oblasti BOZP. Na stretnutiach Komisie BOZP, ktorú zriadil minister obrany SR, ako svoj poradný orgán, pravidelne analyzovali aktuálny stav BOZP v rezorte.

Úloha A.4.

Rozvíjať aktívnu spoluprácu v oblasti BOZP na národnej, ako aj medzinárodnej úrovni, medzi dozornými orgánmi, orgánmi z oblasti výskumu, vývoja, vzdelávania a sociálnymi partnermi a pokiaľ ide o dozorné orgány, najmä koordinovať dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva, orgánov inšpekcie práce a ďalších orgánov dozoru nad BOZP zamerané na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľov v oblasti BOZP.

Termín: priebežne

Zodpovední a spolupracujúci (podľa potreby): MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MD SR, MV SR, MO SR, MS SR, MF SR, MŠVVaM SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy A.4.: úloha je plnená priebežne

V roku 2023 inšpektoráty práce v spolupráci s RÚVZ vykonali 37 spoločných previerok. Cieľom spoločných previerok inšpektorátov práce a RÚVZ bolo dosiahnutie koordinácie oboch kontrolných orgánov pri vykonávaní kontrol vo vybraných subjektoch v jednotlivých krajoch a zabráneniu duplicite kontrol v tých istých subjektoch. Inšpektoráty práce spolupracovali s RÚVZ pri povoľovaní výkonu ľahkých prác a výkonu kultúrnych, športových a reklamných činností fyzickej osoby vo veku do 15 rokov alebo práce fyzickej osoby staršej ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky.

ÚVZ SR v spolupráci s NIP koordinovalo spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce prostredníctvom Poradného orgánu hlavného hygienika SR a generálneho riaditeľa NIP pre spoluprácu a koordináciu činností v oblasti BOZP. Na základe vzájomnej dohody ÚVZ SR a NIP sa v roku 2023 uskutočnilo 36 spoločných kontrol, ktorých zameranie dohodli príslušný RÚVZ a inšpektorát práce podľa aktuálnej situácie v regióne. Za účelom vzájomnej výmeny skúseností a informácií na regionálnej úrovni RÚVZ v sídle kraja uskutočňovali s príslušnými inšpektorátmi práce spoločné štvrťročné pracovné stretnutia.

Orgány verejného zdravotníctva v spolupráci so Slovenskou inšpekciou životného prostredia vykonali v rámci štátneho zdravotného dozoru spoločné dozorné aktivity podľa zákona č. 128/2015 Z. z. o prevencii závažných priemyselných havárií a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V roku 2023 uskutočnilo 19 RÚVZ koordinované kontroly v rozsahu svojej pôsobnosti vyplývajúcej zo zákona č. 355/2007 Z. z. v 47 vybraných spoločnostiach, z ktorých 3 sú zaradené do kategórie A a 44 do kategórie B podľa zákona č. 128/2015 Z. z.

Spolupráca so sociálnym partnerom - odborovým zväzom polície pri riešení problematiky BOZP a pri vytváraní podmienok pre väčšiu účasť zamestnancov v zlepšovaní podmienok BOZP sa realizovala v súlade so zákonom č. 124/2006 Z. z. Príslušníkom, zamestnancom, zástupcom zamestnancov a zástupcom odborového zväzu bolo v hodnotenom období umožnené vyjadrovať sa k služobným a pracovným úrazom, pripomienkovať návrhy interných prepisov, podieľať sa na riešení problematiky BOZP predkladaním návrhov na zlepšenie pracovných podmienok. Odborový zväz polície má zastúpenie prostredníctvom svojich členov v poradných orgánoch riaditeľa Krajského riaditeľstva policajného zboru, pri poradách vedenia Krajského riaditeľstva policajného zboru a vyhodnoteniach činnosti.

Pre zlepšovanie spolupráce bezpečnostní technici a autorizovaní bezpečnostní technici v čo najväčšej možnej miere vstupovali na pracoviská jednotlivých organizačných zložiek MV SR za účelom zlepšenia spolupráce, ovplyvňovania postojov k zefektívneniu pracovných postupov, zlepšenia pracovných priestorov poradenskou formou, alebo v podobe návrhov pri rôznych pracovných situáciách, ako sú napríklad ergonomické úpravy pracovísk so zobrazovacou jednotkou. Ďalej nabádali a smerovali zamestnancov k pozitívnemu postoju kultúry BOZP, vysvetľovali pracovné postupy, udalosti a čo je v nemalej miere dôležité, utužovali, spolupracovali a informovali zamestnancov v oblasti BOZP.

V roku 2023 sa uskutočnila spolupráca medzi orgánom dozoru ZVJS, NIP a Inšpektorátom práce Košice vo veci pracovného úrazu odsúdeného, ktorý sa stal na pracovisku objednávateľa prác a služieb. Na základe spolupráce a podnetu vykonal Inšpektorát práce Košice kontrolu dodržiavania konkrétnych požiadaviek na bezpečnosť pri práci u objednávateľa prác a služieb, ktorá bola zameraná na pracovnú činnosť odsúdeného.

Úloha A.5.

Presadzovať uplatňovanie systémového prístupu k BOZP u zamestnávateľov a v činnosti preventívnych a ochranných služieb, zapájať zamestnancov do riešenia všetkých oblastí BOZP a motivovať ich k aktívnej účasti na riešení otázok BOZP.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MPSVR SR

Spolupracujúci: sociálni partneri, zástupcovia zamestnancov, zástupcovia podnikateľského prostredia, profesionálne organizácie pôsobiace v oblasti BOZP, výskumné a vzdelávacie inštitúcie

Vyhodnotenie plnenia úlohy A.5.: úloha je plnená priebežne

Program „Bezpečný podnik“ a program „Zodpovedný zamestnávateľ“ je propagovaný nepretržite na webovom sídle NIP. Splnenie stanovených podmienok posudzuje Riadiaca komisia programu Bezpečný podnik a Riadiaca komisia programu zodpovedný zamestnávateľ. Sekretariát RK PBP a RK PZZ je na NIP. RK PBP na základe predloženej dokumentácie rozhodne o návrhu na udelenie osvedčenia, ktoré úspešnému účastníkovi udelí MPSVR SR. RK PZZ na základe predloženej dokumentácie rozhodne o návrhu na udelenie osvedčenia, ktoré úspešnému účastníkovi udelí NIP. Oba programy sú propagované aj na facebookovej stránke „Inšpekcia práce SR“ a inšpektormi práce pri ich výkonoch inšpekcie práce. Počas výkonu inšpekcie práce sú zo strany inšpektorov práce realizované odporúčania zamestnávateľom k prihláseniu sa do programu „Bezpečný podnik“ a programu „Zodpovedný zamestnávateľ“. Taktiež sú zamestnávateľom odporúčané systémové riešenia pri otázkach BOZP.

KOZ SR v hodnotenom roku 2023 uplatňovala najmä rôzne preventívne opatrenia, ako aj aktívnu pomoc v oblasti BOZP priamo základným odborovým organizáciám. V roku 2023 bolo zo strany KOZ SR v základných odborových organizáciách vykonaných celkom 628 aktivít, čo je pomerne významný počet.

APZD aktívne využívala svoje vnútorné štruktúry na prenos a zdieľanie dobrej praxe medzi združenými organizáciami. Členmi týchto pracovných skupín a komisií sú odborníci na oblasť BOZP, ktorí sú nominovaní členskými organizáciami. Spoločne navrhujú odporúčania a zdieľajú vhodné prístupy k BOZP uplatňované na Slovensku a v zahraničí s dôrazom na dopad na zamestnancov. Mnohé organizácie diskutované postupy štandardne implementujú do svojich vnútorných predpisov a postupov. Pracovné skupiny a komisie členov APZD spravidla zasadať 6-krát ročne, prípadne realizujú mimoriadne ad hoc zasadnutia pri vzniku

akútnych situácií. V rámci jednej z pracovných skupín je vytvorená ešte užšie špecializovaná subkomisia, zložená výlučne z odborníkov na BOZP a ochranu zdravia zamestnancov.

Úloha A.6.

V záujme lepšieho uplatňovania právnych predpisov a ostatných predpisov na zaistenie BOZP v praxi, organizovať pracovné stretnutia odborníkov v oblasti BOZP, zástupcov MPSVR SR (za MPSVR SR NIP, IP a IVPR) zástupcov zamestnancov, zástupcov zamestnávateľov s cieľom zvýšiť ich vzájomnú kooperáciu.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MPSVR SR

Spolupracujúci: MZ SR, sociálni partneri

Vyhodnotenie plnenia úlohy A.6.: úloha je plnená priebežne

Dňa 10. 05. 2023 MPSVR SR realizovalo stretnutie za účasti NIP, viacerých zástupcov z radov orgánov verejnej moci a sociálnych partnerov za účelom identifikovať možné riešenia v nadväznosti na vypočuté prezentácie k vývoju právnej úpravy dodatkovej dovolenky a aplikačným problémom súvisiacim s jej uplatňovaním, ako aj ku skúsenostiam inšpekcie práce.

Zástupca NIP sa aktívne zúčastnil na stretnutí odborníkov z oblasti dohľadu nad trhom organizovanom ÚNMS SR pod názvom Deň skúšobníctva a Deň normalizácie. Na predmetnom podujatí sa zúčastnili aj vybraní inšpektori práce. Zástupcovia orgánov inšpekcie práce sa zúčastnili ako lektori na rôznych odborných podujatiach s tematikou bezpečnosti technických zariadení, ako napríklad na „Seminári pracovníkov z oblasti zdvíhacích zariadení a výťahov, ktoré sú trvalou súčasťou budov a objektov“, na XIII. ročníku konferencie bezpečnosti technických zariadení a na seminári venovanom OOPP. Aktualizácia právnych predpisov bola realizovaná prostredníctvom pripomienok k predbežným návrhom právnych predpisov zverejnených na stránke internetového portálu Slov-lex.

ÚVZ SR organizoval konzultácie s dotknutými subjektami pri príprave legislatívnych úprav týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci. Odborní pracovníci úradov verejného zdravotníctva taktiež poskytovali záujemcom informácie o nových prijatých právnych predpisoch v záujme ich správnej aplikácie v praxi. Zástupcovia ÚVZ SR a NIP sa stretli v rámci zasadnutí Poradného orgánu generálneho riaditeľa NIP a hlavného hygienika SR pre spoluprácu a koordináciu činností v oblasti ochrany zdravia a bezpečnosti pri práci. RÚVZ v sídle kraja a inšpektoráty práce si vymieňali informácie na pravidelných štvrtročných stretnutiach. Na týchto stretnutiach si zúčastnené strany vymieňali informácie a údaje, plánovali a vyhodnocovali spoločné dozorné aktivity.

Rokovania s orgánmi štátnej správy boli na úrovni KOZ SR veľmi intenzívne, ako v rámci medzirezortného pripomienkového konania, tak aj v rôznych pracovných skupinách na tripartitnom princípe. Taktiež na úrovni jednotlivých odborových zväzov sa uskutočnilo množstvo vlastných rokovaní, ktoré si vyžadovalo riešenie každodenných problémov. V roku 2023 pokračoval intenzívny proces legislatívnych zmien zo strany predkladateľov zákonov, pričom v rámci sociálneho dialógu na úrovni KOZ SR a jednotlivých ministerstiev bolo poskytnutých mnoho pripomienok. Celkovo bolo v roku 2023 spracovaných 209 odborných stanovísk na národnej úrovni v rámci MPK a HSR a na odvetvovej úrovni.

V minulosti bolo navrhnuté a odsúhlasené Memorandum o vzájomnej spolupráci medzi APZD a NIP. Memorandum vzhľadom na pracovné vyťaženie oboch strán nebolo podpísané. V uplynulom roku prišlo najmä v súvislosti s legislatívnymi zmenami k viacerým interakciám

APZD so zástupcami MPSVR SR. Priestor pre predkladanie vlastných návrhov na zmenu podmienok v BOZP vnímame aj oživením Koordinačného výboru pre BOZP pod gesciou NIP v decembri 2022 a snahy pokračovať v jeho činnosti aj v roku 2024. Výbor vnímame ako najlepší priestor na odprezentovanie potrieb v oblasti BOZP za APZD.

Časť B

Zameranie aktivít v oblasti BOZP

Úloha B.1.

Zamerať aktivity v oblasti BOZP vrátane výskumu na témy, ktoré sú predmetom kampaní SLIC a EU-OSHA, najmä poruchy podporno-pohybovej sústavy súvisiace s prácou, expozícia chemickým látkam - faktorom, ktorými sú nebezpečné látky, karcinogény, mutagény a pod.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MŠVVaM SR

Spolupracujúci: MZ SR, výskumné a vzdelávacie inštitúcie

Vyhodnotenie plnenia úlohy B.1.: úloha je plnená priebežne

NIP pokračoval v distribúcii materiálov (letákov, brožúr, plagátov) ku kampani EU-OSHA. MŠVVaM SR z hľadiska svojej pôsobnosti vytváralo možnosť pre širokú výskumnú verejnosť zapojiť sa do viacerých grantových schém (Agentúry na podporu výskumu a vývoja, vedeckých grantových agentúr - VEGA, KEGA, Výskumnej agentúry) nevynímajúc ani riešenie výskumu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, napr. porúch podporno-pohybovej sústavy súvisiacej s prácou. Ako príklad uvádzame projekt Analýza rizík zmeny materiálovej skladby a technologického zázemia na kvalitu pracovného prostredia v malých a stredných drevospracujúcich firmách alebo projekt VEGA Železo a iné biogénne prvky v CNS ako markery expozície elektromagnetickým poliam alebo projekt Digitalizácia a inovácia vzdelávania v diagnostike pohybového systému.

Od roku 2023 prebieha kampaň zameraná na bezpečnú a zdravú prácu v digitálnej dobe. Cieľom kampane Zdravé pracoviská na roky 2023 – 2025 Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe je zvýšiť povedomie o možných problémoch súvisiacich s BOZP a rizikách spojených s digitálnymi technológiami, ako aj potreba riadiť ich bezpečným a zdravým spôsobom, ktorý podporuje kultúru prevencie rizík.

Úrady verejného zdravotníctva podporovali šírenie informácií o kampani na svojom webovom sídle. Taktiež v roku 2023 prebiehala postupná transformácia a digitalizácia činností verejného zdravotníctva na elektronických platformách, čo prinieslo nový spôsob práce s digitálnymi technológiami aj samotným zamestnancom úradov verejného zdravotníctva, v zmysle témy kampane EU-OSHA. Poskytovanie odborných služieb a informácií v oblasti ochrany zdravia pri práci sa tiež presunulo na elektronické platformy, takže aj komunikácia verejnosti s úradmi je stále viac digitalizovaná.

Na MTF STU sa venovali výskumu expozície zamestnancov nebezpečným chemickým látkam, a to najmä prostredníctvom reprezentatívneho stanovenia koncentrácií týchto látok vo forme pachu v pracovnom prostredí (napríklad výška a podmienky odberu vzorky a izokinetika vzorkovania). Ďalej sa realizoval výskum v oblasti vplyvu konceptu Industry 4.0 na pracovnú silu, riziká súvisiace s novými formami práce a problematika starnutia pracovnej sily.

Občianske združenie Spoločná vízia sa aktívne zapájalo do kampane vyhlásenej EU-OSHA prostredníctvom informovania o obsahu kampane u svojich členov, ako aj u iných zamestnávateľov. Taktiež sa aktívne zapájalo aj do kampane vyhlásenej agentúrou ISSA pre bezpečnosť prostredníctvom informovania o obsahu kampane 7 Golden Rules. ISSA vyvinula celý rad zdrojov na podporu kampane Vision Zero. Tieto kampane sú najväčšie svojho druhu na svete, pričom každá má jasne vymedzenú tému. Predchádzajúce kampane sa zameriavali napríklad na propagáciu hodnotenia a prevencie rizík, zvyšovanie informovanosti o udržateľnej práci a ochranu zamestnancov pred nebezpečnými látkami. Kampane venujú osobitnú pozornosť malým a stredne veľkým podnikom a zraniteľným skupinám zamestnancov, čím sa zaistí, že každá kampaň osloví tých, ktorí pomoc potrebujú najviac.

Úloha B.2.

Zamerať aktivity v oblasti BOZP vrátane výskumu na nové riziká súvisiace s novými technológiami a uplatňovaním konceptu inteligentného priemyslu (digitalizácia, automatizácia, robotika a umelá inteligencia), riziká súvisiace s novými formami práce a demografickým vývojom vrátane starnutia pracovnej sily, ako aj na psychosociálne riziká.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MH SR, MŠVVaM SR

Spolupracujúci: MZ SR, výskumné a vzdelávacie inštitúcie

Vyhodnotenie plnenia úlohy B.2.: úloha je plnená priebežne

MPSVR SR naďalej spolupracovalo s IVPR. RNDr. Miroslava Kordošová, PhD. (IVPR) vypracovala výskumnú úlohu na tému „Flexibilné formy práce a BOZP“. Výskumný projekt bol zameraný na analýzu a deskripciu druhov a typov flexibilných foriem práce a zamestnávania a ich dopadov na pracovné podmienky a BOZP a zosúladovanie rodinného a pracovného života. Analýza bola zameraná najmä na prácu z domu, teleprácu, platformovú prácu, hybridnú prácu a ďalšie formy práce vo vzťahu k zamestnancom i zamestnávateľom. Výsledkom boli odporúčania a návrhy pre zamestnávateľov a zamestnancov, ktoré môžu pomôcť efektívne využívať tieto formy práce a vytvárať podmienky pre dôstojnú a bezpečnú prácu.

Rovnako RNDr. Miroslava Kordošová, PhD. vypracovala aj ďalšiu výskumnú úlohu s názvom „Odporúčania a mechanizmy potláčajúce neželané praktiky na pracovisku (mobbing, bossing a staffing a ďalšie) – patologické pracovné vzťahy ohrozujúce zdravie a bezpečnosť zamestnancov“. Výskumná správa analyzovala vybrané neželané praktiky na pracovisku od násilia po kyberšikanu. Výstupom boli odporúčania a opatrenia zamerané na zákonné inštitúty, ktoré môže zamestnanec, zažívajúci násilie a diskrimináciu na pracovisku, využiť. Prílohou správy boli aj praktické návody a vzory na riešenie násilia na pracovisku. Táto výskumná úloha voľne nadväzovala na predchádzajúce výskumné aktivity so zameraním na psychosociálne riziká a psychickú záťaž na pracovisku z rokov 2021 a 2022.

MŠVVaM SR z hľadiska svojej pôsobnosti vytvorilo možnosti pre zapojenie širokej výskumnej verejnosti do viacerých grantových schém (Agentúry na podporu výskumu a vývoja, vedeckých grantových agentúr - VEGA, KEGA, Výskumnej agentúry) nevynímajúc ani riešenie výskumu v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. Ako príklad uvádzame projekt KEGA Demonštračné laboratórium bezpečnosti práce pre ručné strojné zariadenia v interakcii človek – stroj, projekt Digitalizácia robotizovaného pracoviska zvarovania, projekt VEGA Temné stránky používania informačných technológií, dôsledky technologického stresu na pracovný well-being a produktivitu alebo projekt VEGA Analýza pracovných očakávaní generácie Z a predpokladov jej budúceho uplatnenia na trhu práce.

Orgány verejného zdravotníctva poskytovali odbornú podporu výskumným a vzdelávacím inštitúciám, ktoré sa zaoberajú touto problematikou. Zástupcovia ÚVZ SR a RÚVZ sa podieľali na pregraduálnej a postgraduálnej výuke na stredných a vysokých školách.

Na MTF STU sa venovali výskumu nových rizík súvisiacich s novými technológiami uplatňovaním konceptu inteligentného priemyslu a aplikácii umelej inteligencie pri znižovaní daných rizík. Išlo najmä o výskum možností využitia umelej inteligencie pri znižovaní pracovných rizík, ktoré prinášajú nové technológie, napríklad výskum príspevku rôznych faktorov práce k vzniku pracovného úrazu alebo choroby z povolania.

Úloha B.3.

Vypracovať programy a zaviesť mechanizmy použiteľné pre existujúce a novovznikajúce psychosociálne riziká zamerané na včasné odhalenie a pomoc v prípade duševnej a mentálnej záťaže súvisiacej s prácou.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MPSVR SR

Spolupracujúci: MZ SR, MH SR

IVPR v rámci národného projektu „Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie“ OP ĽZ NP 2018/4.1.2/01, ktorý sa realizoval vďaka podpore z Európskeho sociálneho fondu a Európskeho fondu regionálneho rozvoja v rámci Operačného programu Ľudské zdroje, vydalo príručku „Pracovisko bez sexuálneho obťažovania – ako na to?“. Táto publikácia môže slúžiť ako didaktická pomôcka pri vzdelávaní rôznych profesií a ktorá mala za cieľ podnietiť zamestnancov, aby potrebu prevencie a eliminácie sexuálneho obťažovania na pracovisku predostierali tak kompetentným osobám vo vedúcich/manažérskych pozíciách, ako aj kolegyniam a kolegom, pretože každý svojím dielom prispieva k organizačnej klíme a kultúre.

Prenos výsledkov výskumu v oblasti BOZP bol realizovaný prostredníctvom viacerých spôsobov vrátane správ z výskumných úloh zverejnenými na internetovej stránke IVPR, popularizačných článkov v odborných časopisoch, propagácie publikácií vydávaných IVPR, aktívnej účasti v Koordinačnom výbore BOZP, zapojenia do projektov Prevencia a eliminácia rodovej diskriminácie a účasti na verejných propagačných podujatiach, ako sú semináre a konferencie a prostredníctvom národnej siete Focal Point EU-OSHA.

IVPR prostredníctvom RNDr. Miroslavy Kordošovej, PhD. sa aktívne zapájal do projektov, kde sa využívali výsledky výskumu BOZP a zároveň sa sprístupňovali odborníkom. Medzi tieto projekty patrí Príprava projektu KEGA č. 008UKF-4/2019 „Inovatívne didaktické moduly bezpečnosti práce pre potreby duálneho vzdelávania: Príprava učebných textov vzdelávania bezpečnosti práce pre potreby duálneho vzdelávania“ v spolupráci s Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre, účasť na projekte Network of European Observatories, čo je projekt dublinskej Európskej nadácie pre zlepšovanie životných a pracovných podmienok (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions) a aktívna účasť na projekte APPV ŽU „Vývoj nástrojov pre posudzovanie rizík pre účely vybraných podnikov a profesií v Slovenskej republike v súlade s požiadavkami EÚ“.

Úloha B.4.

Vytvárať priestor a presadzovať uplatňovanie jednotného výkladu pravidiel, zásad a postupov týkajúcich sa BOZP, s rešpektom k platnému legislatívnemu rámcu. Zverejňovať návody,

pravidlá dobrej praxe, ktorých správne použitie v praxi bude možné považovať za splnenie minimálnych požiadaviek na zaistenie BOZP.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR

Spolupracujúci: sociálni partneri

Vyhodnotenie plnenia úlohy B.4.: úloha je plnená priebežne

MPSVR SR na svojej webovej stránke v sekcii Práca a zamestnanosť, v časti BOZP, zverejňuje informácie pre všetkých občanov týkajúce sa legislatívnych zmien a noviniek v oblasti BOZP. MPSVR SR poskytlo aj informácie a usmernenia na základe podaní fyzických osôb resp. právnických osôb, ktoré sú zamestnávateľmi. Štátne orgány síce túto výslovnú kompetenciu v zákone nemajú, avšak takéto poskytnutie usmernení je možné považovať za určitú „službu verejnosti“, ktorá však nie je právne vymožitelná.

NIP a rovnako aj inšpektoráty práce zverejňovali na svojom webovom sídle aktuálne články týkajúce sa nových legislatívnych požiadaviek. Jednotlivé časti internetovej stránky spolu s ich obsahom boli pravidelne aktualizované. V priebehu roka 2023 bola aktualizovaná metodika pre výkon inšpekcie práce a pre výkon dohľadu nad trhom inšpektorátmi práce. Platné metodiky a stanoviská NIP s cieľom zjednotenia postupov inšpektorov práce sú sprístupnené inšpektorom práce na intranete orgánov inšpekcie práce, vrátane databázy poskytnutých poradenstiev.

V roku 2023 NIP zorganizoval tak, ako každý rok, pracovné stretnutie inšpektorov práce vykonávajúcich kontroly sociálnej legislatívy v doprave. Okrem iného NIP zorganizoval v dňoch 28. 09. – 29. 09. 2023 vo VRS Malá Lučivná kontrolnú akciu a pracovnú poradu inšpektorov práce vykonávajúcich kontroly sociálnej legislatívy v doprave.

NIP zorganizoval aj pracovné stretnutie a zároveň aktualizčné vzdelávanie inšpektorov práce vykonávajúcich kontrolu vyhradených technických zariadení elektrických a zdvíhacích.

Zástupcovia NIP a inšpektorátov práce sa zúčastnili na koordinačnej porade orgánov trhového dohľadu organizovanej ÚNMS SR a na koordinačnej porade kompetentných orgánov podľa zákona o prevencii závažných priemyselných havárií organizovanej MŽP SR.

Úloha B.5.

Nad'alej podporovať programy ako sú Bezpečný podnik, Zodpovedný zamestnávateľ a kampaň Zdravé pracoviská znižujú záťaž a presadzovať u zamestnávateľov, aby si stav BOZP dobrovoľne overovali nezávislým auditom v rámci programu Bezpečný podnik a STN ISO 45001 Systémy manažérstva bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Termín: priebežne

Zodpovedný: MPSVR SR

Spolupracujúci: MZ SR, MH SR, občianske združenie Spoločná vízia

Vyhodnotenie plnenia úlohy B.5.: úloha je plnená priebežne

Program „Bezpečný podnik“ a program „Zodpovedný zamestnávateľ“ bol propagovaný nepretržite na webovom sídle NIP. Tieto programy boli propagované aj pri výkonoch inšpekcie práce vo forme odporúčaní inšpektorov práce. V rámci Európskeho týždňa BOZP NIP oficiálne odštartoval novú kampaň „Zdravé pracoviská“ na roky 2023 – 2025 s názvom „Bezpečná a zdravá práca v digitálnej dobe“. Príručka „Bezpečný podnik“ a „Zodpovedný zamestnávateľ“ bola v roku 2023 aktualizovaná so súhlasom riadiacich komisií oboch

programov. Predmetné príručky sa nachádzajú na webovom sídle NIP. Obsahujú základné informácie o oboch programoch, od prihlásenia až po úspešne získanie osvedčenia, resp. predĺženie osvedčenia, a to vrátane príloh, ktoré si žiadateľ stiahne a jednoducho vyplní. Príručka je komplexným dokumentom a žiadateľ už nepotrebuje hľadať potrebné informácie inde. Preštudovaním príručky a dodržaním uvedených krokov zvládne celý proces k získaniu prestížneho ocenenia „Bezpečný podnik“, alebo „Zodpovedný zamestnávateľ“. Celým procesom od podania žiadosti až po vyhodnotenie resp. slávnostné odovzdávanie ocenení žiadateľa sprevádza a usmerňuje sekretariát programu „Bezpečný podnik“ a programu „Zodpovedný zamestnávateľ“.

V roku 2023 získalo ocenenie „Bezpečný podnik“ 6 spoločností: Metrostav a.s. - organizačná zložka Bratislava, Metrostav DIZ s.r.o. - organizačná zložka - Bratislava, SAG Slovakia s.r.o. - Chocholná Veľčice, Vaillant Industrial Slovakia s.r.o. – Skalica - prevádzka: Trenčianske Stankovce, ArcelorMittal Gonvarri Nitra s.r.o. – Senica - prevádzka: Nitra Lužianky, Tauris, a.s. a Mojmírovce - prevádzka Mojmírovce.

Predĺženie platnosti osvedčenia v programe „Bezpečný podnik“ za rok 2023 úspešne obhájili 3 spoločnosti: ArcelorMittal Gonvarri SSC Slovakia s.r.o. - Senica, Garrett Motion Slovakia s.r.o. – Záborské a Bratislavská vodárenská spoločnosť, a.s. - Bratislava.

Za rok 2023 ocenenie „Zodpovedný zamestnávateľ“ získali 3 spoločnosti: Vaillant Industrial Slovakia, s.r.o. - Trenčianske Stankovce, IEE Sensing Slovakia, s.r.o. - Veľká Ida a BIA Plastic and Plating Technology Slovakia s.r.o. - Čab.

Program „Zodpovedný zamestnávateľ“ je nástrojom na podporu zlepšovania systému riadenia ľudských zdrojov u zamestnávateľov v Slovenskej republike. Program „Zodpovedný zamestnávateľ“ hodnotí a oceňuje implementáciu systému riadenia ľudských zdrojov do celkového systému riadenia organizácie. Získané osvedčenie potvrdzuje nielen zavedenie a realizáciu systémového prístupu, ale rovnako aj vysokú celkovú úroveň starostlivosti o zamestnancov, pracovné podmienky, zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a dodržiavanie povinností vyplývajúcich z právnych predpisov.

Zástupca ÚVZ SR sa zúčastňoval na pravidelných celoslovenských stretnutiach organizovaných NIP k programu Bezpečný podnik. RÚVZ vydávali stanoviská k udeleniu certifikátu Bezpečný podnik.

Úloha B.6.

Podieľať sa na príprave a podporovaní využívania on-line nástrojov (napr. nástroj interaktívneho hodnotenia rizík OiRA), vydávať propagačné materiály, organizovať pravidelné semináre s cieľom priblížiť a zjednodušiť zamestnávateľom vrátane fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi riešenie problematiky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MH SR

Spolupracujúci: APZD

Vyhodnotenie plnenia úlohy B.6.: úloha je plnená priebežne

Keďže Slovenská republika sa stala oficiálnym členom komunity OiRA, NIP spolupracoval so Žilinskou univerzitou za pomoci Výskumného ústavu bezpečnosti práce Českej republiky a Ministerstva práce a sociálnych vecí Českej republiky na projekte vývoja nástrojov OiRA v Slovenskej republike. Zástupcovia za NIP sa v roku 2023 aktívne zúčastnili

pracovných stretnutí a konferencií týkajúcich sa projektu OiRA na národnej úrovni, kde boli predstavené aj prvé spustené OiRA nástroje.

Úloha B.7.

Presadzovať zapracovanie problematiky BOZP a prevencie rizík do školských vzdelávacích programov, najmä v odbornom vzdelávaní a príprave žiakov na vybraných stredných školách v rámci príslušnou školou určeného predmetu. Podporovať rozvoj vedomostí a praktických zručností detí a žiakov materských škôl a základných škôl v oblasti BOZP.

Termín: každoročne

Zodpovedný: MŠVVaM SR

Spolupracujúci: MZ SR, príslušné stavovské a profesijné organizácie

Vyhodnotenie plnenia úlohy B.7.: úloha je plnená priebežne

Vzdelávacie programy stredných škôl pre žiakov so zdravotným znevýhodnením zahŕňali témy, ako je vysvetliť význam bezpečnosti, ochrany zdravia pri práci a prevencii proti úrazom, spoznať zásady hygieny práce a protipožiarnej ochrany pri stavebných prácach, opísať protipožiarne zariadenia a spôsoby ich použitia, charakterizovať negatívne vplyvy materiálov používaných v odbore na zdravie človeka, spoznať správne spôsoby likvidácie a recyklácie odpadu zo stavebných prác s ohľadom na ochranu životného prostredia.

Cieľom vzdelávania žiakov v oblasti BOZP v stredných odborných školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením bolo oboznámiť ich s podmienkami na zabezpečenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri výchove a vzdelávaní. Pozornosť sa venovala témam, ako napríklad výchova k bezpečnosti a ochrane zdravia, hygieny práce a ochrane pred požiarom, ktoré boli neoddeliteľnou súčasťou teoretického a praktického vyučovania. Žiaci boli oboznámení, že v priestoroch určených na vyučovanie je potrebné vytvoriť, podľa všeobecne záväzných právnych predpisov, podmienky na zabezpečenie bezpečnosti a hygieny práce. Žiaci boli poučení o BOZP a dodržiavanie týchto predpisov sa vyžadovalo. V priestoroch určených na praktické vyučovanie sa podľa platných technických predpisov vytvárali podmienky na bezpečnú prácu, žiaci sa dôkladne a jasne oboznamovali s predpismi o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci, s hygienickými predpismi, s technickými predpismi a technickými normami, s predpísanými technologickými postupmi, s pravidlami bezpečnej obsluhy technických zariadení, používaním ochranných prostriedkov. Ak práca žiakov vyžadovala priamy dozor, osoba poverená priamym dozorom obsiahla všetky pracovné miesta žiakov tak, aby mohla pri ohrození zdravia žiaka bezprostredne zasiahnuť. Žiakom so zdravotným znevýhodnením bolo zakázané vykonávať práce so zvýšeným nebezpečenstvom.

V dodatkoch štátnych vzdelávacích programov pre odborné vzdelávanie a prípravu boli schválené vzdelávacie štandardy odborov vzdelávania, ktorých experimentálne overovanie bolo úspešne ukončené k 31. augusta 2023. Súčasťou týchto vzdelávacích štandardov bola aj problematika BOZP a hygieny pri práci. Keďže štátne vzdelávacie programy pre odborné vzdelávanie a prípravu sú záväzné pre tvorbu školských vzdelávacích programov, museli školy zapracovať do svojich školských vzdelávacích programov aj problematiku BOZP a tieto s účinnosťou od 1. septembra 2023 aplikovať vo výchovno-vzdelávacom procese.

Zástupcovia vybraných RÚVZ sa aktívne podieľali na výuke na stredných a vysokých školách. RÚVZ spolupracovali so školami na prednáškach a seminároch na témy súvisiace nie len s ochranou zdravia pri práci, ale aj so zdravým životným štýlom. Pre školy vypracovali informačné materiály súvisiace so zdravotnými rizikami pri práci. Zástupca ÚVZ SR sa zúčastnil ako člen poroty celoslovenskej súťaže študentov stredných odborných škôl o poznatkoch v oblasti BOZP.

APZD prostredníctvom svojich nominantov z podnikateľského prostredia pravidelne posudzovala vybrané odbory, vrátane ich obsahu v oblasti BOZP.

Úloha B.8.

Zamerať výkon činnosti orgánov inšpekcie práce a iných orgánov štátneho dozoru nad BOZP na odvetvia a práce s vyšším výskytom poškodenia zdravia (napr. pracovné úrazy, choroby z povolania)

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MD SR, MV SR, MO SR, MS SR, MF SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy B.8.: úloha je plnená priebežne

V rámci výmeny informácií miestne príslušné RÚVZ zasielali zoznamy novozriadených pracovísk a kvartálne aj zoznamy zamestnávateľov, ktorých pracoviská boli zaradené do kategórie prác 3 a 4 (rizikové pracoviská). Inšpektoráty práce spolupracovali s RÚVZ pri povoľovaní výkonu ľahkých prác a výkonu kultúrnych, športových a reklamných činností fyzickej osoby vo veku do 15 rokov alebo práce fyzickej osoby staršej ako 15 rokov do skončenia povinnej školskej dochádzky. NIP a inšpektoráty práce poskytovali médiám informácie o pracovných úrazoch, zdrojoch a príčinách ich vzniku. Zároveň sa informácie o pracovnej úrazovosti zverejňovali na internetovej stránke NIP vo forme „Analýzy pracovnej úrazovosti“.

Na základe hodnotenia poznatkov inšpekcie práce NIP v predchádzajúcom období vypracoval „Plán hlavných úloh NIP na rok 2023“³, ktorým boli určené celoslovenské úlohy inšpekcie práce. Počas roku boli realizované aj mimoriadne úlohy, ktorých zameranie zodpovedalo stanoveným prioritám inšpekcie práce v príslušnom kalendárnom roku. Previerky boli zamerané napríklad na kontrolu bezpečnosti vyhradených technických zariadení, na kontrolu pracovných podmienok a zaistenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vybraných skupín zamestnancov. Spoločné kontroly boli realizované v rámci vzájomnej spolupráce orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva.

Ťažiskom činnosti orgánov verejného zdravotníctva je ŠZD v oblasti ochrany zdravia pri práci, zameraný predovšetkým na dodržiavanie kritérií zdravých pracovných podmienok na pracoviskách zo strany zamestnávateľov a na špecifické riziká vplyvu práce a pracovného prostredia na zdravie zamestnancov.

V roku 2023 orgány verejného zdravotníctva vykonali ŠZD v rámci ochrany zdravia pri práci u 12 466 podnikateľských subjektov, vydali 348 pokynov a uložili 7 opatrení na mieste na odstránenie zistených nedostatkov.

Súčasťou ŠZD je aj prešetrovanie pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov súvisiacich s podozrením na chorobu z povolania, ako aj posudzovanie opatrení na pracovisku vykonávaných zamestnávateľmi na obmedzenie výskytu chorôb z povolania. V roku 2023 prešetrili odborní pracovníci odborov a oddelení preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ 786 podozrení na chorobu z povolania. Oproti predchádzajúcemu roku počet prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania opätovne stúpol približne na úroveň v roku 2021 (v roku 2022 bolo prešetrovaných 720 podozrení na chorobu z povolania, v roku 2021 bolo prešetrovaných 778 podozrení na chorobu z povolania).

Pri kontrolných činnostiach sa rezortní inšpektori zameriavali na rizikové oblasti, ktoré boli vyhodnotené podľa prehľadu úrazovosti, ktorú spracoval rezort obrany a predložil ho na

³ <https://www.ip.gov.sk/vysledky-kontrol-v-oblasti-bozp-z-planu-hlavnych-uloh-z-roku-2023/>

vyhodnotenie MPSVR SR. Orgány inšpekcie práce rezortu obrany aktívne spolupracovali s orgánmi stavebného úradu pri povoľovacích a kolaudačných konaniach na stavbách v pôsobnosti rezortu obrany.

V roku 2023 bolo v ZVJS zaregistrovaných celkom 197 registrovaných úrazov. Z uvedeného počtu bolo zaregistrovaných 27 služobných úrazov príslušníkov ZVJS, 4 pracovné úrazy zamestnancov ZVJS a 166 registrovaných pracovných úrazov obvinených a odsúdených zaradených do práce. V porovnaní s rokom 2022, bol v roku 2023 zaznamenaný pokles úrazov celkom o 49 prípadov. V porovnaní s rokom 2022, nastal v roku 2023 pokles služobných úrazov o 20 prípadov a nárast pracovných úrazov o 1 prípad. Počet úrazov obvinených a odsúdených klesol o 29 prípadov.

Úloha B.9.

V oblasti BOZP uprednostňovať preventívne opatrenia pred represívnymi opatreniami tam, kde je to vhodné.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MD SR, MV SR, MO SR, MS SR, MF SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy B.9.: úloha je plnená priebežne

Súčasťou výkonu inšpekcie práce bolo aj poskytovanie bezplatného poradenstva, čo bolo realizované aj v priebehu roka 2023. Bližšie informácie o poskytovaní poradenstva sú uvedené v opatrení č. 1 úlohy A.3.

Pracovníci a pracovníčky odborov a oddelení PPL ÚVZ SR a RÚVZ v SR priebežne poskytovali odborné poradenstvo a informácie pre zamestnancov, fyzické osoby - podnikateľov, zamestnávateľov, pracovné zdravotné služby aj v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru. Ukladali preventívne a nápravné opatrenia na zabezpečenie ochrany zdravia pri práci.

Neoddeliteľnou súčasťou výkonu ŠZD sa stala edukačná činnosť v rámci podpory zdravia pri práci pre zamestnávateľov a zamestnancov priamo na pracoviskách. Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na edukáciu zainteresovaných na výrobnom/pracovnom procese o zdravotných rizikách z expozície rizikovým faktorom, ktoré sa na pracoviskách vyskytovali. Najčastejšie diskutovanou problematikou v oblasti zdravotných rizík boli rizikové faktory na pracoviskách – hluk, chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory, vibrácie, ale aj fyzická záťaž – dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie, ručná manipulácia s bremenami. Pri výkone ŠZD bolo súbežne vedené poradenstvo, najmä u menších zamestnávateľov, ktorí o problematike legislatívnych požiadaviek na ochranu zdravia pri práci nie sú často dostatočne informovaní.

Pri represívnych opatreniach orgány verejného zdravotníctva prihliadajú na závažnosť, spôsob, čas trvania a následky protiprávneho konania.

V rámci MO SR boli zložkami a orgánmi BOZP organizované priebežné kontroly dodržiavania BOZP a prevencia bola realizovaná prezentovaním zistených nedostatkov aj v rámci celorezortných aktualizáčnych seminárov v oblasti BOZP určených pre bezpečnostných technikov.

V záujme zaistenia BOZP sa celý rezort MS SR snažil, prostredníctvom svojich samostatných bezpečnostných technikov a orgánov dozoru ZVJS, uprednostňovať najmä preventívne opatrenia. Štátny odborný dozor má niekoľko možností ako používať represívne opatrenia. Podľa § 3 ods. 2 písm. b) Rozkazu ministra spravodlivosti č. 1/2013 o zriadení orgánu dozoru ZVJS nad bezpečnosťou a ochranou zdravia pri výkone štátnej služby a pri

práci a pre ochranu pred požiarmi, môže štátny odborný dozor nad bezpečnostnou a ochranou zdravia pri výkone štátnej služby a pri práci predkladať štatutárnemu orgánu kontrolovaného služobného úradu návrh na vyvodenie zodpovednosti za porušovanie predpisov a za porušovanie záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv. Na základe výsledkov inšpekcie práce a závažnosti zistených skutočností je inšpektor orgánu dozoru ZVJS oprávnený podľa § 6 ods. 1 písm. d) a § 7 ods. 3 písm. d) a e) zákona č. 125/2006 Z. z. podať návrh na NIP na začatie konania o odobratí oprávnenia osvedčenia, preukazu alebo povolenia a podľa § 7 ods. 3 písm. j) a ods. 8 písm. b) zákona č. 125/2006 Z. z. môže uložiť zákaz činnosti. Medzi ďalšie kompetencie štátneho odborného dozoru patrí aj vylúčenie vecí z používania a zastavenie prevádzky.

Časť C

Ďalšie úlohy procesno-technického a materiálno-technického významu

Úloha C.1.

Zabezpečovať materiálno-technické a personálne zabezpečenie na efektívne fungovanie orgánov inšpekcie práce a ostatných orgánov dozoru v oblasti BOZP a zabezpečovať celoživotné vzdelávanie a zvyšovanie odbornej úrovne.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MD SR, MV SR, MO SR, MS SR, MF SR, MŠVVaM SR

Vyhodnotenie plnenia úlohy C.1.: úloha je plnená priebežne

Pre inšpektorov práce bolo v priebehu roka zabezpečené aktualizčné špecializačné vzdelávanie v oblasti vyhradených technických zariadení zdvíhacích a elektrických vo VRS Malá Lučivná. V roku 2023 bolo zrealizované špecializačné vzdelávanie pre inšpektorov práce v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci so zameraním na dopravu a skladovanie a vzdelávanie so zameraním na chémiu a závažné priemyselné havárie. Okrem iného bolo zrealizované odborné vzdelávanie pre inšpektorov práce – uchádzačov v dvoch etapách, a to tri týždne v prvom polroku a ďalšie týždne v druhej polovici roka 2023. Zároveň NIP zrealizoval on-line vzdelávanie pre inšpektorov práce na tému „Formulovanie nedostatkov“. V roku 2023 sa inšpektori práci zúčastnili online školenia Informačného centra MV SR k problematike obchodovania s ľuďmi.

NIP zorganizoval v dňoch 29. 05. – 02. 06. 2023 vo VRS Malá Lučivná špecializované vzdelávanie pre inšpektorov práce vykonávajúcich kontroly sociálnej legislatívy v doprave za účelom informovania o aktuálnych poznatkoch a zmenách v právnych predpisoch a ostatných predpisoch súvisiacich so sociálnou legislatívou v doprave v nasledujúcich témach: informácie o výsledkoch správy z úlohy č. 22 103, prehľad o počte skontrolovaných pracovných dní do konca apríla 2023, metodika č. 10, sociálne právo v cestnej doprave a digitálne tachografy, vysielanie vodičov v cestnej doprave, informačný systém o vnútornom trhu (IMI systém) a praktické školenie o IMI, Diaľková detekcia – zariadenie DSRC reader SD600 – praktická ukážka - odpočívadlo Predmier, vyhodnocovací program TAGRA – aktuálna verzia programu, praktické riešenia práce s programom, požiadavky a návrhy koncových užívateľov, prednášky v oblasti skladovania a manipulácie s materiálom.

NIP taktiež zorganizoval v dňoch 28. 09. – 29. 09. 2023 vo VRS Malá Lučivná kontrolnú akciu a pracovnú poradu inšpektorov práce vykonávajúcich kontroly sociálnej legislatívy v doprave. Kontrolná akcia sa konala dňa 28. 09. 2023 s využitím zariadenia na diaľkovú detekciu za účasti príslušníkov oddelenia cestného dozoru a špeciálnych kontrol krajského

dopravného inšpektorátu krajského riaditeľstva Policajného zboru v Žiline a za účasti obchodného riaditeľa TDT s.r.o. Na pracovnej porade boli diskutované témy: informácie o výsledkoch správy z úlohy č. 22 103, prehľad o počte skontrolovaných pracovných dní do konca augusta 2023, mimoriadna úloha č. 23 132 (cieľ úlohy, počet kontrolovaných subjektov, predmet inšpekcie práce a tabuľkové zhrnutie), Usmernenie k záznamom o prekročení hraníc v analógových tachografoch od EK, Zoznam porušení slovenských vodičov v Taliansku od 01/2022 do 06/2022.

Zástupcovia NIP a inšpektorátov práce sa zúčastnili na koordinačnej porade orgánov trhového dohľadu organizovanej ÚNMS SR a na koordinačnej porade kompetentných orgánov podľa zákona o prevencii závažných priemyselných havárií organizovanej MŽP SR.

Pre vybraných zamestnancov NIP a inšpektorov práce boli aj v roku 2023 zabezpečené individuálne kurzy anglického jazyka. Títo zamestnanci navštevovali kurzy anglického jazyka z dôvodu, že reprezentovali orgány inšpekcie práce v európskych pracovných skupinách a vykonávali svoju agendu v anglickom jazyku, vrátane pripomienkovania návrhov európskych predpisov.

Na konci roka 2023 došlo ku kompletnej výmene mobilných pracovísk inšpektorov práce, ktoré fungujú spoľahlivejšie a majú k dispozícii potrebné funkcionality a nové mobilné pracoviská im umožňujú pripojenie cez Wi-Fi, dátovú SIM kartu a kábel.

Okrem toho bola zabezpečená bezplatná online komunikácia v rámci sústavy MPSVR SR, ako aj s okolím prostredníctvom aplikácie MS TEAMS.

Zástupcovia MPSVR SR sústavne zvyšujú svoju odbornú kvalifikáciu prostredníctvom vzdelávania sa v jazykovej, legislatívnej a odbornej oblasti. V roku 2023 sa zástupcovia MPSVR SR zúčastnili viacerých odborných konferencií, workshopov a odborných seminárov zameraných na oblasť BOZP.

V priebehu mája sa zástupca MPSVR SR zúčastnil podujatia pod názvom „Occupational safety and health stocktaking summit“, ktorý bol zameraný na systematické zvyšovanie úrovne BOZP a aktuálne medzinárodné trendy v oblasti systémového prístupu k BOZP na úrovni určovania legislatívneho rámca každej členskej krajiny EÚ.

Zamestnanci úradov verejného zdravotníctva sa celoživotne vzdelávajú v súlade s požiadavkami právnych predpisov upravujúcich odbornú spôsobilosť zdravotníckych pracovníkov. Tiež sa odborne vzdelávajú v súlade s požiadavkami zákona o štátnej službe. ÚVZ SR a RÚVZ v SR zabezpečujú aj priebežné vzdelávanie svojich zamestnancov prostredníctvom interných odborných seminárov.

Podľa § 2 ods. 4 zákona č. 125/2006 Z. z. je orgán dozoru ZVJS ustanovený rozkazom ministra spravodlivosti Slovenskej republiky a vykonáva inšpekciu práce na pracoviskách ZVJS. Orgán dozoru zboru pozostáva z hlavného inšpektora orgánu dozoru ZVJS a z minimálne jedného inšpektora orgánu dozoru ZVJS. Treba poznamenať, že od 1. decembra 2023 pribudol k orgánu dozoru ZVJS nový kvalifikovaný príslušník, čo má vplyv na správne fungovanie orgánu dozoru zboru.

Úloha C.2.

Aktualizovať právne predpisy na zaistenie BOZP, vrátane ich zjednodušenia a minimalizovania administratívnej a finančnej záťaže s garanciou zachovania, prípadne zvyšovania dosiahnutej úrovne BOZP.

Termín: priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR

Spolupracujúci: APZD, RÚZ, KLUB 500, sociálni partneri, zástupcovia zamestnancov

Vyhodnotenie plnenia úlohy C.2: úloha je plnená priebežne

V súvislosti so spoluprácou týkajúcou sa zapracovania skúseností z aplikačnej praxe boli zorganizované nasledovné stretnutia: stretnutie so zástupcami Technickej inšpekcie a.s. (prerokovaná aj spolupráca pri vzdelávaní zamestnancov sústavy inšpekcie práce a postupy pri výmene informácií medzi odbornými zamestnancami jednotlivých inštitúcií a ich vedením), - v rámci spoločného seminára BOZP – kde sa zúčastnili aj zástupcovia OPO.

V roku 2023 MPSVR SR v spolupráci s NIP pripravili novelu vyhlášky č. 356/2007 Z. z. s účinnosťou od 01. 03. 2023. Novela vyhlášky reflektovala na novelizáciu zákona č. 124/2006 Z. z., ktorou sa zlúčila odborná spôsobilosť bezpečnostného technika a autorizovaného bezpečnostného technika a ponechala sa iba jedna odborná spôsobilosť bezpečnostného technika s odbornosťou na úrovni autorizovaného bezpečnostného technika. Taktiež došlo k úprave časovej dotácie vybraného rozsahu výchovy a vzdelávania a zjednodušenie evidencie spojenej s výchovou a vzdelávaním v rámci elektronického vzdelávania na základe podnetov z aplikačnej praxe.

MPSVR SR v spolupráci s dotknutými subjektmi vypracovalo aktualizáciu Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v Slovenskej republike na roky 2021 až 2027 a programu jej realizácie na roky 2024 až 2027.

ÚVZ SR pripravoval vecné návrhy právnych predpisov a podieľal sa aj na legislatívnom procese ich schvaľovania. V roku 2023 nadobudli účinnosť nasledovné novelizácie legislatívnych úprav s problematikou ochrany zdravia pri práci:

- 12. januára 2023 nadobudol účinnosť zákon č. 517/2022 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Novelou zákona č. 355/2007 Z. z. sa upravil spôsob vykonávania odbornej prípravy osôb exponovaných pri práci diizokyanátom, t. j. zamestnancov a fyzických osôb - podnikateľov, ktoré nezamestnávajú iné fyzické osoby,
- 15. januára 2023 nadobudlo účinnosť nariadenie vlády SR č. 525/2022 Z. z., ktorým sa mení nariadenie vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. V rámci zlepšovania podnikateľského prostredia bola vypustená príloha č. 3, ktorá obsahovala minimálne lehoty na čistenie vykurovacích telies, osvetľovacích telies a okien na pracovisku.

V priebehu roka 2023 sa v súvislosti s transpozíciou smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/431 z 9. marca 2022, ktorou sa mení smernica 2004/37/ES o ochrane pracovníkov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénom alebo mutagénom pri práci pripravovali návrhy nasledovných legislatívnych úprav s problematikou ochrany zdravia pri práci, ktoré nadobudnú účinnosť v prvom polroku 2024:

- novela zákona č. 355/2007 Z. z.,
- nové nariadenie vlády Slovenskej republiky o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom pri práci,
- novela nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov,
- novela vyhlášky č. 448/2007 Z. z.

V priebehu roka 2023 sa pripravovali návrhy na zmenu a doplnenie nasledovných právnych predpisov s problematikou ochrany zdravia pri práci:

- novela zákona č. 355/2007 Z. z. (v častiach týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci),
- novela zákona č. 153/2013 Z. z. o národnom zdravotníckom informačnom systéme a o zmene a doplnení niektorých zákonov (v častiach týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci),
- nová vyhláška MZ SR o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci,
- nová vyhláška MZ SR o podrobnostiach o ochrane zdravia pred psychickou pracovnou záťažou,
- novela nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami,
- novela vyhlášky č. 448/2007 Z. z.,
- novela vyhlášky MZ SR č. 99/2016 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci.

APZD v rámci prebiehajúcich legislatívnych konaní v roku 2023 predložila viaceré podnety k Stratégii bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Slovenskej republiky na roky 2021 až 2027 a programu jej realizácie na roky 2024 - 2027, vyhláške MZ SR o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci a vyhláške č. 448/2007 Z. z. APZD sa v roku 2023 zapojila aj do procesu ex post hodnotení v prípade 8 hodnotených regulácií v oblasti BOZP.

AZZZ SR prostredníctvom svojho nominanta a ďalších zainteresovaných osôb bola súčinná pri aktualizácii právnych predpisov.

Úloha C.3.

Pripraviť a implementovať vecný a časový harmonogram realizácie stratégie BOZP na úrovni zodpovedných a spolupracujúcich inštitúcií vrátane zapojenia sociálnych partnerov na národnej, odvetvovej, prípadne podnikovej úrovni.

Termín: 2021 a priebežne

Zodpovední: MPSVR SR, MZ SR, MH SR, MD SR, MV SR, MO SR, MS SR, MF SR, MŠVVaM SR

Spolupracujúci: sociálni partneri

Vyhodnotenie plnenia úlohy C.3.: úloha je plnená priebežne

V priebehu roka 2023 na zabezpečenie jednotného postupu realizácie zámerov a priorít štátnej stratégie BOZP v pôsobnosti MO SR nebol schválený harmonogram a program realizácie Stratégie BOZP v podmienkach ministerstva.

V roku 2023 orgán dozoru ZVJS vypracoval znenie koncepcie BOZP, do ktorej sa implementovali požiadavky z Koncepcie väzenstva v Slovenskej republike na roky 2021 až 2030 a aj niektoré úlohy, ktoré sa nepodarilo z nedostatku finančných prostriedkov zrealizovať v predchádzajúcich koncepciách, napríklad opravy a údržby havarijných stavov objektov ZVJS, obmenu zastaraných a nevyhovujúcich pracovných prostriedkov, odstraňovanie nedostatkov súvisiacich s technickými zariadeniami, postupnú obmenu požiarnych zariadení a ich súčastí alebo obmenu osobných ochranných služobných prostriedkov.

FR SR vypracovalo dokument „Harmonogram realizácie Stratégie BOZP vo finančnej správe v rokoch 2021 – 2023“. Uvedený harmonogram obsahuje vecné a časové plnenie

priorít stratégie BOZP a jednotlivých úloh stratégie BOZP zodpovednými a spolupracujúcimi organizačnými útvarmi FR SR, ktoré implementujú tento harmonogram.

Úloha C.4.

Zabezpečiť financovanie stratégie BOZP pri príprave návrhu rozpočtovej kapitoly na nasledujúci rok.

Termín: každoročne

Zodpovední: príslušní ministri

Vyhodnotenie plnenia úlohy C.4: úloha je plnená priebežne

Financovanie úloh stratégie BOZP je zabezpečené v rámci rozpočtu kapitoly MPSVR a NIP. Jednotlivé úlohy vyplývajú z plnenia záväzkov SR v rámci EÚ, resp. plnenia zákonných povinností a výkonu kompetencií.

NIP prostredníctvom svojho rozpočtu zabezpečoval plnenie úloh, ako aj mimoriadnych úloh BOZP, financoval aj ďalšie aktivity spojené s plnením stratégie BOZP. Financovanie prebiehalo priebežne v rozpočtovom roku. Okrem svojich rozpočtových prostriedkov NIP zabezpečoval aktivity aj z prostriedkov EU-OSHA.

Pri príprave návrhu rozpočtu na financovanie úloh stratégie BOZP sa postupovalo v zmysle plánu úloh, ktoré sa týkali stratégie BOZP. Pri príprave návrhu rozpočtu sa vychádzalo aj z vynaložených prostriedkov v predchádzajúcich obdobiach, ako aj s ohľadom na finančné možnosti rozpočtu NIP.

Zákomom č. 526/2022 Z. z. o štátnom rozpočte na rok 2023 boli pre NIP schválené výdavky v sume 15 908 263,00 eur, po úpravách v sume 17 103 472,68 eur. V uvedenej sume bolo zohľadnené aj zabezpečenie financovania stratégie BOZP. Na rok 2024 sú v rozpočte zabezpečené finančné prostriedky v sume 16 717 257,00 eur (zdroj štátny rozpočet).

V rozpočte MZ SR nebola vyčlenená osobitná kapitola na financovanie zabezpečenia plnenia stratégie BOZP.

Financovanie plnenia úloh a spolupráce MV SR na plnení úloh stratégie BOZP v roku 2023 sa odvíja od pridelených finančných prostriedkov zo štátneho rozpočtu. Pridelené finančné prostriedky v roku 2023 boli použité na odstraňovanie havarijných stavov, nevyhnutných oprav, úradných skúšok, odborných prehliadok a odborných skúšok technických zariadení a technických zariadení tlakových, zdvíhacích, elektrických, plynových, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia, ako aj bežnej údržby z hľadiska správy majetku štátu. Centrá podpory aj v roku 2023 pokračovali v obnove a modernizácii objektov v správe ministerstva, technických zariadení, vyhradených technických zariadení a pracovných prostriedkov, čo v celkovom meradle pozitívne ovplyvnilo kultúru BOZP v podmienkach ministerstva.

Financovanie stratégie MO SR bolo, ako každý rok, zabezpečené prostredníctvom účelových prvkov bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktoré pokrývajú bezpečnostnotechnickú službu i pracovnú zdravotnú službu. Finančné prostriedky sa v roku 2023 využili predovšetkým na prezenčné a online vzdelávacie aktivity, odbornú literatúru a softvér, ale aj na zabezpečenie zdravotnej starostlivosti a rekondičných pobytov civilných zamestnancov a profesionálnych vojakov.

V rámci zabezpečenia finančných prostriedkov určených na rekonštrukciu, opravy a údržbu objektov a zariadení v správe ZVJS tak, aby bol postupne odstránený investičný dlh, poddimenzovanie priebežného financovania v oblasti správy nehnuteľného majetku štátu v správe väzenstva a s cieľom vytvorenia nevyhnutných zákonných podmienok výkonu väzby

a výkonu trestu odňatia slobody, resp. ďalších úloh vyplývajúcich zo všeobecne záväzných právnych predpisov boli v roku 2023 realizované viaceré úlohy (opravy, rekonštrukcie a modernizácie v objektoch ZVJS).

V rámci pridelených finančných prostriedkov v roku 2023 boli, popri stavebných investičných akciách, modernizáciách, rekonštrukciách objektov ZVJS, vynaložené finančné prostriedky aj na revízie prenosných hasiacich prístrojov, opravy a tlakové skúšky prenosných hasiacich prístrojov, nákupy, obmeny požiarnych zariadení, osobných ochranných pracovných prostriedkov, bezpečnostného značenia, kontroly autonómnych dýchacích prístrojov a pod.

Financovanie plnenia stratégie v rámci MŠVVaM SR bolo realizované z rozpočtu kapitoly.

D. Záver

Primárnym cieľom stratégie BOZP je podporiť znižovanie počtu pracovných úrazov, najmä závažných pracovných úrazov so smrteľnými následkami a s ťažkou ujmovou na zdraví, ako aj eliminovanie príčin chorôb z povolania, zlepšovanie prevencie a posilňovanie kultúry práce.

Z rozboru pracovnej úrazovosti vyplýva, že roku 2023, v porovnaní s rokom 2022, v roku 2023 klesol celkový počet pracovných úrazov, čo potvrdzujú aj štatistické údaje z informačného systému ochrany práce (ISOP).

V roku 2023 bolo registrovaných celkovo 7 622 registrovaných pracovných úrazov. Z uvedeného počtu bolo 19 závažných pracovných úrazov s následkom smrti, čo je o 12 menej smrteľných pracovných úrazov, ako v roku 2022 (pokles o 38,7 %). Z hľadiska dlhodobého vývoja rok 2023 predstavuje rok s výrazne najnižším počtom zaznamenaných smrteľných pracovných úrazov za sledované obdobia. V hodnotenom roku bolo zaevidovaných 53 závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví. Oproti roku 2022 došlo v roku 2023 k nárastu závažných pracovných úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví o 9 prípadov (nárast o 20,5 %). Za rok 2023 bolo evidovaných 7 550 ostatných registrovaných pracovných úrazov, t. j. úrazov nad 3 dni práceneschopností bez smrteľných úrazov a úrazov s ťažkou ujmovou na zdraví, čo predstavuje pokles o 150 prípadov (pokles o 1,9 %) oproti roku 2022.

Zlepšenie plnenia úloh stratégie BOZP a úrovne pracovnej úrazovosti, pozitívne ovplyvnilo aj plnenie úloh Harmonogramu realizácie Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Slovenskej republiky na roky 2021 až 2027 a programu jej realizácie v podmienkach rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v rokoch 2021 - 2023. Vzhľadom na to, odporúčame prijať program realizácie Harmonogramu Stratégie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Slovenskej republiky na obdobie rokov 2024 - 2027.

Na základe vyhodnotenia plnenia úloh stratégie BOZP možno konštatovať, že v roku 2023 sa priebežne realizovali a plnili všetky naplánované úlohy stratégie BOZP.

Do budúcnosti bude potrebné venovať pozornosť novým výzvam v oblasti BOZP, ako sú digitalizácia, klimatické zmeny a duševné zdravie. S príchodom nových technológií ako umelá inteligencia, „veľké dáta“, kolaboratívne roboty, algoritmy a digitálne platformy, je nevyhnutné aktualizovať riešenia BOZP. Rovnako je potrebné reagovať na vplyvy klimatických zmien a podporovať duševné zdravie zamestnancov, najmä v súčasnom kontexte, s narastajúcou popularitou nových pracovných foriem, ako je práca na diaľku.

Svet práce sa neustále mení, preto je dôležité, aby sa aj BOZP prispôbovalo novým trendom a technológiám. Budúcnosť BOZP bude závisieť od schopnosti adaptovať sa na nové výzvy a riziká, ktoré prinesú tieto nové oblasti. Posilnenie transparentnosti, spolupráce a výskumu bude kľúčové pre dosiahnutie bezpečnejšej a zdravšej pracovnej budúcnosti pre všetkých zamestnancov.

Zoznam použitých skratiek

APZD	Asociácia priemyselných zväzov a dopravy
AZZZ SR	Asociácia zamestnávateľských zväzov a združení Slovenskej republiky
BOZP	bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
CBTČ MV SR	Centrum bezpečnostnotechnických činností Ministerstva vnútra SR
CLP	Nariadenie o klasifikácii, označovaní a balení hemických produktov, látok a zmesí. Jeho fungovanie je založené predovšetkým na Globálne harmonizovanom systéme klasifikácie a označovania chemikálií
ELA	Európsky orgán práce (European Labour Authority)
EÚ	Európska únia
EU-OSHA	Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci v Bilbao
FR SR	Finančné riaditeľstvo Slovenskej republiky
HaZZ	Hasičský a záchranný zbor
HBÚ	Hlavný banský úrad
HOPE	Holistická iniciatíva prevencie radikalizácie
IMI	Informačný systém vnútorného trhu
IVPR	Inštitút pre výskum práce a rodiny
KOZ SR	Konfederácia odborových zväzov Slovenskej republiky
MD SR	Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MO SR	Ministerstvo obrany Slovenskej republiky
MOP	Medzinárodná organizácia práce
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky
MŠVVaM SR	Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky
MTF STU	Materiálovotechnologická fakulta Slovenskej technickej univerzity
MV SR	Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
MZ SR	Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky
MŽP SR	Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky
NIP	Národný inšpektorát práce
NRC	Národné referenčné centrum

OdRŠŠS	Odbor riadenia špecializovanej štátnej správy
OiRA	Online interactive Risk Assessment (online interaktívne hodnotenie rizík)
OOPP	osobné ochranné pracovné prostriedky
OPO	oprávnené právnické osoby na overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení
OPP	ochrana pred požiarmi
PPL	preventívne pracovné lekárstvo
PÚ	pracovný úraz
REACH	Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006/ES z 18. decembra 2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) a o zriadení Európskej chemickej agentúry, o zmene a doplnení smernice 1999/45/ES a o zrušení nariadenia Rady (EHS) č. 793/93 a nariadenia Komisie (ES) č. 1488/94, smernice Rady 76/769/EHS a smerníc Komisie 91/155/EHS, 93/67/EHS, 93/105/ES a 2000/21/ES
RK PBP	Riadiaca komisia programu Bezpečný podnik
RK PZZ	Riadiaca komisia programu zodpovedný zamestnávateľ
RÚVZ	Regionálny úrad verejného zdravotníctva
RÚZ	Republiková únia zamestnávateľov
SLIC	Výbor hlavných inšpektorov práce EÚ
SR	Slovenská republika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
ŠZD	štátny zdravotný dozor
ÚNMS SR	Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo Slovenskej republiky
ÚVZ SR	Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky
VRS	Vzdelávacie a rekreačné stredisko
WHO	Svetová zdravotnícka organizácia
ZVJS	Zbor väzenskej a justičnej stráže

Zoznam použitých skratiek právnych predpisov

stratégia BOZP	Stratégia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Slovenskej republiky na roky 2021 až 2027 a programu jej realizácie na roky 2021 – 2023
----------------	---

uznesenie vlády SR	Uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 790 zo 16. decembra 2020 k Stratégii bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci Slovenskej republiky na roky 2021 až 2027 a programu jej realizácie na roky 2021 – 2023
vyhláška č. 356/2007 Z. z.	Vyhláška MPSVR SR č. 356/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpísanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti
zákon č. 124/2006 Z. z.	Zákon č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon č. 125/2006 Z. z.	Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
zákon č. 355/2007 Z. z.	Zákon č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov
zákon č. 448/2007 Z. z.	Vyhláška MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií